

Nr. 1/2014

no utelægt, for Kongeriget Norges Grundlo
aen og nærmere sig foran al vatten. —
inden for Gærd og Egel. —
Ligesvold af: 17^e Maj 1814. —

James Clark Esq. London.

Amey

G. M. Allen

skuske Adm. for. Long 6 Dette Kungstijder.

St. Albans.

Hubell

Forsidefoto:
Kongeriket Norges grunnlov av
17. mai 1814 © Stortinget. Foto:
Vidar M. Husby

Kvinner & familie

Nr. 1 2014
127 årgang - Grunnlagt 1887

Redaktør

Lene Sjøgaard Gloslie

Utgiver:

Norges Kvinne- og familieforbund
Stortingsgaten 12, 0161 Oslo.
Telefon: + (47) 22 47 83 80
Telefaks: + (47) 22 47 83 99
E-post: post@kvinnerogfamilie.no

Annonser:

post@kvinnerogfamilie.no

Abonnement:

Kan bestilles hos utgiver: NOK 150,- pr. år.
Medlemmer av forbundet får bladet gratis

Design:

Cathrine cmykeri/chfuglei@gmail.com

Trykk: Wittusen&Jensen

Opplag: 4500

Redaksjonsrådet:

Lene Sjøgaard Gloslie:
redaktor@kvinnerogfamilie.no
Pernille Prøitz Jørgensen:
pernille@kvinnerogfamilie.no
Sonja Kjølvaug:
sonja@kvinnerogfamilie.no
Elisabeth Rusdal:
elisabeth@kvinnerogfamilie.no
Internettadresse:
www.kvinnerogfamilie.no

Frist for stoff: 1. mai 2014

Ettertrykk og kopiering av
Kvinner & families stoff og annonser
er ikke tillatt uten etter avtale.
ISSN NR: 1891 - 7992

Norges Kvinne og familieforbund

Hensikt: Styrke familiens posisjon gjennom
tiltak som gir tid og mulighet til omsorg for
hverandre.

Visjon: Anerkjennelse av kvinners ulike valg
gjennom livsfaser. Verdssetting av familien som
bærebjelke i utviklingen av et godt samfunn.

K&F er tilsluttet:

Nordens Kvinneforbund (NKF)
Associated Country Women of the world
(ACWW)
KFB (Kvinnens frivillige beredskap)
FOKUS Forum for Kvinner og Utviklings-
spørsmål

Leder

Elisabeth Rusdal
Forbundsleder

Kjære medlem!

Riktig godt nytt år! La oss håpe det blir et
år med glede, utfordringer og fremgang for
forbundet. Jeg tror det.

Akkurat når jeg skriver dette ramler ny-
hetene inn om katastrofebrannen i Lærdal.
Dramatisk og voldelig i all sin gru. En
situasjon vi aldri håper å oppleve, men som
noen dessverre får med på sin erfaringsliste.
Så langt ser det ut som at det til tross for alt
det grusomme som har skjedd, har ingen liv
gått tapt. Så langt ser hjelpeapparatet ut til
å fungere. Det viser hvor viktig det er med
beredskapsplaner, og at det øves på dette.
Videre så viser denne helgens opplevelser
at det er viktig at vi bryr oss om hverandre,
hjelper hverandre og engasjerer oss. Vi kan
forebygge mye, men alt kan vi ikke fore-
bygge. Da handler det om å være forberedt.
Om noen dager og uker, har situasjonen
i Lærdal blitt historie for nyhetsmedier.
Det er da det er viktig at noen er der med
bistand og hjelp og viser at man bryr seg. Og
i en slik situasjon skal vi som forbund også
være forberedt og kunne stille opp. Om hva
og hvordan, det vil bare tiden vise.

Nå i 2014 markerer vi Grunnlovsjubileet
her i landet. Dette skjer på ulike måter over
hele landet i løpet av året. Vi feirer frihet,
demokrati og ytringsfrihet. Vi har kommet
langt, vi står sterkt som nasjon, noe som
gjør at vi har grunn til å feire. Men likevel
kan ting bedres. Vi har en jobb å gjøre med
tanke på holdninger og våre ytringer. Jeg
har den siste tiden blitt kjent med mobbing
og trakassering av barn via våre sosiale
medier og via nettet. Så langt har det gått i
enkelte saker, at familier har måttet flytte.
Men på grunn av vår teknologiske utvikling,
så lar det seg ikke lenger gjøre å «rømme»
fra de som mobber og trakasserer. For da
tar man sosiale medier og internett i bruk.
Det slår meg at her har vi som foreldre,
besteforeldre og voksne sviktet. Vi har ikke
satt grenser, vi har ikke lært oss hva som
skjer via disse nye medier. I tillegg så flyter
avisenes kommentarspalter over av innlegg
som i sin form er ganske grove. Så vi er
ikke gode eksempler vi heller. Vi tillater at
denne type grenser flyttes. Men hvor langt
skal vi la dette gå? Landsmøte har valgt at
«Se meg – hør meg» skal være årets tema.
Det som avdekkes om mobbing og trakas-
sering viser at det er viktig og riktig tema.

Når vi så i tillegg ser all den grusomme vold
som skjer i samfunnet, enten på gater eller
i nære relasjoner, ja da er all tvil fjernet om
dette var riktig tema eller ei. I løpet av året
vet jeg at temaet vil bli belyst gjennom våre
medlemmer og vårt arbeid landet over. La
oss åpne for mulighetene for økt kunnskap
og dialog om dette – vi skal ikke fordømme,
men vi kan ved adferd og handling vise at
det finnes andre muligheter enn vold, mob-
bing og trakassering.

Grunnloven gir oss plikter, men også ret-
tigheter. Grunnloven sier også at ingen lov
skal ha tilbakevirkende kraft. Men jammen
skjer det med ujevne mellomrom. Endringer
i kontantstøtten i 2012 er et slikt eksempel.
Et annet er endringen i pensjonslovgivnin-
gen med tilbakevirkende kraft. Dette har
medført at rundt 200 skilte kvinner i beste-
morsgenerasjonen med ett pennestrøk
mistet sine opparbeidede rettigheter.
Innsparinger var sikkert den daværende
regjeringens hensikt – en innsparing på
rundt 4,5 millioner kroner årlig en del år fre-
mover. For ingen lever evig – ei heller skilte
bestemødre. Som forbund har vi arbeidet
en del med dette og i vårt møte med den nye
barne-, likestillings- og inkluderingsmin-
isteren, varslet vi at vi vil komme tilbake
til denne saken. Det hadde vært flott om
denne saken, som vi mener strider klart mot
Grunnlovens § 97 om tilbakevirkende kraft
– kunne få sin løsning nettopp i det året vi
feirer Grunnlovsjubileet.

I løpet av 2014 vil vi tilby mange aktiv-
iteter både lokalt og fra forbundet sentralt.
Mye av dette kan du lese om i dette bladet.
Informasjon finner du også på våre nettsider
– følg med der. Og er du på Facebook – så bli
venn med oss og følg oss også der. Vi skal
ikke slutte med sosiale medier, men vi skal
være bevisste på hva vi skriver/legger ut og
på hvilken måte vi gjør det.

På den måten kan vi bruke disse medier til
å bli sett og hørt i sakene vi arbeider med
for å skape gode og trygge oppvekstvilkår
og nærmiljø.

I år er første gang hvor alle lag kan sende
en delegat til landsmøtet. Så jeg håper å
møte mange av dere i løpet av året – om ikke
før så i alle fall på landsmøtet!

Med vennlig hilsen Elisabeth Rusdal

Redaktør

Lene Sogaard Gloslie

Redaktør

Nytt år - nye muligheter!

Om noen måneder slipper vinteren taket og vi går mot lysere tider. Jeg håper dere alle har hatt en god start på 2014, med nye, engasjerende mål å arbeide mot.

Grunnlovprotokollen, som ble signert på Eidsvoll den 17. mai 1814, har fått lov til å pryde forsiden av denne utgaven. Med disse signaturene ble grunnlaget for vår nasjons frihet, selvstendighet og demokrati dannet. Grunnloven er fortsatt levende og dagsaktuell, og helt avgjørende for Norges videre utvikling som liberalt demokrati. I år feires Grunnloven, og søkelyset settes på demokratideltakelse og kunnskap om Grunnlovens betydning. Dette kan du lese mer om i bladet.

Et gryende opprør blant eldre har fått sin talskvinne i statssekretær Astrid Nøklebye Heiberg. Budskapet er klart; de som ønsker å fortsette i arbeidslivet etter at de faller for aldersgrensen, bør få lov til det. Helsegevinsten ved å være i arbeid og aktivitet er stor. Med førtidspensjon kan enkelte i dag, sett i forhold til forventet levealder, se frem til 24 år som pensjonist. Det skal det god helse til, mener Nøklebye Heiberg. Men den enkeltes helse er ikke den eneste bekymringen i dette scenarioet.

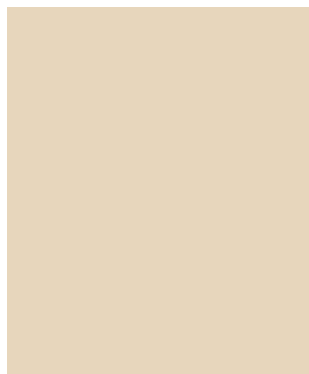
Nøklebye Heiberg mener vi må begynne å innse hvilken byrde kommende generasjoner må bære når alle som har opparbeidet seg tilleggspensjon går ut av arbeidslivet innen få år.

Branninfernoene som har herjet den siste tiden har aktualisert viktigheten av beredskap. Som flere har gitt uttrykk for til media: "Vi trodde aldri at noe sånt skulle skje med oss". Så gjorde det dessverre det. Beredskap kan ikke bare være en plan i en skuff, men reelle forberedelser som gjøres i hvert hjem og hver kommune. Det utenkelige kan skje - og det skjer. K&F's eget beredskapsutvalg gir deg gode råd som kan være nyttige å følge.

God lesning!

 - følg oss på facebook

OPPDATER DEG PÅ HVA SOM SKJER I FORBUNDET! DU FINNER LINKEN TIL FACEBOOKSIDEN PÅ NETTSIDENE VÅRE. HER FÅR DU LØPENDE INFORMASJON, DU KAN KOMMENTERE OG DELTA I DISKUSJONEN. VI SES PÅ FACEBOOK!

Innhold

Smånytt	22
K&F's Beredskapsutvalg	27
Materiell fra Norges Kvinne- og familieforbund	28
Liste over K&F's tillitskvinner	30

POLITIKK OG SAMFUNN

Arbeid gir helsegevinst	4
Grunnlovsjubileet	6
Overrekkelse av nasjonal kampanje	8
Statsbudsjett 2015	10
Reservasjonsordning for fastleger	11

NYTT FRA FORBUNDET

Medlemstur til Albania	17
Forbundsnytt	24
Nordens kvinneforbunds sommerkonferanse	20
Det nordiske brevet 2014	21

INTERNASJONALT UTVALG

Varmt gjensyn med Sri Lanka	13
Internasjonalt seminar	15

JUS OG RETTIGHETER

Nye arveavgiftsregler	18
-----------------------	----

Arbeid gir helsegevinst

I en alder av 77 år har hun ingen planer om å sette seg til med strikketøyet. Som nyslått statssekretær i Helse- og omsorgsdepartementet får Astrid Nøklebye Heiberg snakke om det som opptar henne mest

- helsegevinstene ved å være i arbeid og aktivitet.

AV: LENE SØGAARD GLOSLIE

- Jeg snakker om helse til alle som orker å høre på. Og det er overraskende mange som gjør det.

- I dag får man gjerne tilbud om sluttpakke når man runder 62 år. Med økt levealder, kan mange av oss regne med å leve til vi er 86. Man skal altså være pensjonist i 24 år. Det skal det god helse til å tåle!

Nøklebye Heiberg ønsker å skape et annet syn på eldre og de ressurser de kan bidra med i arbeidslivet. Gammelmodige tanker om at de eldre må gi plass til de yngre, feies unna.

- Arbeidslivet har endret seg. Den gang vi stod ved samlebåndet, tok vi arbeidet fra de unge, men ikke nå lenger. Vi eldre tar med kunnskap ut. Den nye som kommer inn, har med seg en annen kunnskap.

Hun prøvde selv pensjonisttilværelsen i syv år. - Gubben meg, det var kjedelig! Når man har tid til å kjenne etter, får man også alle mulige symptomer. I dag har jeg ingen.

På tross av flere styreverv under pensjonistårene, var det vanskelig å fylle tiden. - I dag har jeg et arbeid som er helt på høyde med det morsomste jeg har gjort. Engasjerende, spennende og med hyggelige kollegaer. Nøklebye Heiberg er ikke i tvil om at man skal tenke seg om før man gir fra seg helsegevinsten ved å være i arbeid.

PENSJON ER DISKRIMINERENDE

- Vi må bort fra denne tanken om tidlig pensjon. Flere mennesker må få sjansen til å beholde god helse. Den enkleste måten er ved å være i arbeid, og oppnå trivsel gjennom å utvikle seg. Samtidig

er det helt legitimt å velge å ikke være i arbeid. Men - det er mer risikofyllt i forhold til sykdom. Det er én ting som er helsebringende, og det er aktivitet.

Hun har forståelse for at det er ille for 40-åringene som ikke kommer i arbeid, men understreker at det kan være ille for 70-åringene som sparkes ut også. De føler seg uønsket. Allikevel er det mange som går frivillig. I følge Nøklebye Heiberg, ut fra en vrangforestilling om at det er sunt å slappe av.

"HJEMMEFLYKTNINGENE"

En undersøkelse viser at utenlandstrygden i all hovedsak går til norske pensjonister i utlandet. Når de blir syke kommer de hjem. Full utflytting gir trøbbel i forhold til å komme tilbake når man får behov for helsetjenester.

- Jeg har venner som sjekker kalenderen, slik at de drar hjem i tide, og ikke bryter trygdereglene. Det blir "hjemmeflyktninger", som drar hjem til Norge for å vente på å kunne reise ut igjen.

Nøklebye Heiberg mener vi må begynne å innse hvilken byrde kommende generasjoner må bære når alle som har opparbeidet seg tilleggspensjon går ut av arbeidslivet innen få år. Samtidig ulmer det.

- Det begynnende opprøret - av eldre som fortsatt vil være med i arbeidslivet - de må få lov til det også!

MER FLEKSIBELT ARBEIDSLIV

- Vi bør ha rett til en verdig avgang fra arbeidslivet. De fleste kjenner på seg selv, når det er tid for nedtrapping. En mer fleksibel arbeidsform, med en nedtrapingsperiode før man går av med pensjon, vil sannsynligvis passe flere. Ikke minst

burde også småbarnsfamiliene ha mulighet til å nyte godt av perioder med større fleksibilitet.

Nøklebye Heiberg mener det inkluderende samfunn fortsatt er en drøm.

- Vi er alderssegregert, det er andre i samme aldersgruppe man treffer på seniorsenteret. Det er jo mye mer spennende på kryss og tvers!

SKIFTENDE TIDER

- Det er morsomt å være så gammel. Jeg har fått lov til å oppleve alle skiftningene i samfunnet. Tidligere var det ingen selvfølge å spandere artium på en jente. Heldigvis var jeg så skoleflink at det ikke var noe spørsmål om det hjemme. Men mor var bekymret, og mente jeg heller skulle velge læreryrket fremfor å bli lege. Lange ferier og familie var viktig for en jente i de tider.

Når man kom over i arbeidslivet skulle man ikke flagge at man hadde barn, og heller ikke være hjemme med syke barn. Hadde du stilt deg slik, fikk du ha det så godt!

- Nå har det snudd. Er man blitt 40, får man høre at klokka går.

ARBEIDSLIVSREGLER TILPASSET INDUSTRISAMFUNNET

- De aller fleste yrker i dag er ikke fysisk slitsomme. Samtidig er dagens arbeidslivsregler laget for industrisamfunnet. Arbeidsmiljøloven og helseloven er ikke forenelige. Vi har malt oss inn i et hjørne når vi er nødt til å bryte én av dem for å få turnuskabalen til å gå opp. Nøklebye Heiberg er opptatt av å få til et mer fleksibelt arbeidsliv.

- Et lands økonomi avhenger av antall hender i arbeid. Av initiativ og innsats.

“

- Helsegevinsten
ved å være i arbeid
sier jeg ikke fra
meg!

Eidsvold 1814 av Oscar Wergeland. Foto: Teigens Fotoatelier, Stortinget.

GRUNNLOVSJUBILEET 1814-2014

GRUNNLOVS

Vi feirer i år grunnlovens 200-års jubileum. Grunnlovens 200-årsjubileum skal formidle kunnskap om grunnloven og betydningen for det norske folkestyret. Jubileet skal bidra til deltagelse og engasjement i demokratiet og legge til rette for folkefest i hele landet.

AV: ELISABETH RUSDAL, FORBUNDSLEDER

Den norske Grunnloven av 17. mai 1814 har dannet selve fundamentet for utviklingen av folkestyret i Norge. Den har vist seg å være mer levedyktig enn andre konstitusjoner som ble utformet i datidens Europa. Som Europas eldste og verdens nest eldste gjeldende konstitusjon blant de moderne revolusjonsforfatninger, er Grunnloven i dag et samlende symbol for frihet, selvstendighet og demokrati.

I takt med folkestyrets fremvekst er Grunnloven gradvis blitt endret. Den symboliserer derfor fornyelse og aktualitet, som er viktig for tillitsforholdet mellom befolkningen og de folkevalgte.

Grunnlovens bestemmelser er sprunget ut av ulike tidsepoker. Dens utvikling

gjenspeiler dermed også problematiske trekk ved det norske samfunn gjennom 200 år. Direkte ved Grunnlovens opprinnelige bestemmelse om å utelukke blant andre jøder fra riket, og i bredere forstand gjennom assimilasjonspolitikken overfor andre nasjonale minoriteter og samene som urfolk.

Grunnlovsjubileet i 2014 skal styrke bevisstheten om hva Grunnloven betyr i dag og hvilken rolle den skal spille i framtidens demokrati.

Grunnloven er levende, dagsaktuell og avgjørende for Norges identitet og utvikling som liberalt demokrati. Skal Grunnloven fortsette å ha denne rollen, må den formidles på nytt til hver ny generasjon. De som vokser opp i Norge i dag må ta den til seg og gi den mening på egne premisser.

LOVENDRINGER MED TILBAKEVIKRENDE KRAFT – STRIDER MOT GRUNNLOVEN?

AV: ELISABETH RUSDAL, FORBUNDSLEDER

Vi feirer Grunnlovens 200-års jubileum. Et viktig jubileum, men også en markering som setter tankevirksomheten i gang. For her skal det gis opplysning om demokrati og folkestyre og betydningen av dette. Barn og unge er en særlig målgruppe. Alt dette er viktig – men en tanke slår ned. Grunnlovens §97, som sier at ingen lov skal gis tilbakevirkende kraft. En paragraf som synes å ha mistet sin betydning. Den kom med i Grunnloven for at innbyggerne skulle ha forutsigbarhet med tanke på lovene. Det er Stortinget som vedtar lovene – det er også Stortinget som har fullmakten til å endre Grunnloven. Oppgaver som er viktige og som må tas på største alvor. Og det gjør Stortinget.

Så opplevde vi i 2011 at det ble vedtatt endringer i kontantstøtten, og da med tilbakevirkende kraft. Familier som var innvilget kontantstøtte, fikk den plutselig trukket tilbake. En endring i familiers rammevilkår som for en del var alvorlig. Vi protesterte, men til ingen nytte.

Ekteskapsloven av 1991 som ble rettskraftig fra 1993, hadde endringer med tilbakevirkende kraft som medførte at en del kvinner som allerede var skilt på tidspunktet for ikrafttreddelsen, har blitt fratatt sine allerede opptjente pensjonsrettigheter til enkepensjon. Denne endringen med tilbakevirkende kraft har særlig rammet bestemorgenerasjonen urimelig og urettferdig. Dette er den gruppen kvinner som enkepensjonen særskilt skulle ivareta. Årsaken til dette var at de lenge måtte være hjemmearbeidende med barn, det var slik samfunnet var organisert den gangen. Hensikten med enkepensjonen var å skape større likhet mellom kjønnene under andre samfunnsforhold enn det vi har i dag. Men vips foretok man endringer med tilbakevirkende kraft. Dermed blir i dag rundt 200 kvinner rammet av denne tilbakevirkningen. Utrekninger viser at man på denne måten sparer cirka 4,5 millioner årlig i noen år. Er dette nok til å kunne forsvare vedtaket om tilbakevirkende kraft?

Vi synes ikke det. Vi jobber med dette. Vi håper at regjeringen bruker muligheten i grunnlovens jubileumsår å rette opp denne grove feilen. Det handler om respekt, likeverd og forutsigbarhet. Det handler om demokrati og folkestyre.

La oss håpe at regjeringen viser handlekraft.

JUBILEET

Like mye som en feiring av fortiden bør jubileet være en investering for framtiden.

Grunnlovens 200-årsjubileum har derfor tre overordnede mål for feiringen:

Bygge mer kunnskap om Grunnloven og dens betydning.

Skape økt deltagelse og engasjement i demokratiske prosesser.

Være en bred og inkluderende folkefest i hele landet.

SENTRALE TEMAER VED FEIRING AV GRUNNLOVSJUBILEET

Det styrende temaet for grunnlovsjubileet skal være demokratiets betydning og utfordringer i vårt samfunn og betydningen av bredt engasjement og deltagelse i hele spekteret

av demokratiske institusjoner.

Grunnlovsjubileet vil rette seg mot hele den norske befolkning. Alle kommuner og fylkeskommuner oppfordres til å engasjere seg, både ved feiringen av 17. mai 2014 og gjennom ulike aktiviteter i jubileumsåret.

Barn og unge er den viktigste målgruppen ved jubileet. Prosjekter rettet mot barn og unge skal være ett av hovedelementene ved jubileet. Det skal særlig legges vekt på tiltak som kan skape deltagelse, medvirkning og engasjement hos barn og unge.

Feiringen skjer på ulike måter rundt i landet. Her vil det bli gitt anledning for frivillige organisasjoner til å delta og bidra. Så har dere noen ideer – ta kontakt med kommunen din og hør på mulighetene til å delta.

Fra venstre: Pernille Prøitz Jørgensen, Sonja Kjørlaug, Anne Enger, Liselotte Bjelke, statssekretær Cecilie Brein-Karlsen og Elisabeth Rusdal (foto: Lene Søgaaard Gloslie).

Overrakte

underskriftskampanjen til regjeringen

Norges Kvinne- og familieforbund kunne den 2. desember overrekke statssekretær Cecilie Brein-Karlsen i Helse- og omsorgsdepartementet resultatene av den Nasjonale kampanjen «Uten mat og drikke – duger helten ikke».

Kampanjen har hatt som formål å sette fokus på behovet for innføring av skolemåltid i Norge. Kampanjen startet 10. mars og ble avsluttet i midten av september. Kampanjen har innbydd til stort lokalt engasjement. Det har vært stands,

debattinnlegg, samt en underskriftskampanje. Underskriftskampanjen har bestått av fysiske lister og en elektronisk underskriftsliste som alle har kunnet undertegne. I tillegg til dette har det vært egne lister for ordførere, partiledere og andre politikere.

Totalt har 4 279 personer undertegnet på oppropet:

«Det er stort fokus på riktig kosthold og ernæring som et forebyggende helsetiltak. Dagens barn og unge trenger økt

kunnskap om kosthold og ernæring. I tillegg trenger de god og næringsrik mat i løpet av skoledagen. For å sikre dette til alle ønsker vi at det utredes betydningen av at skolen tilbyr skolelunsj. Vi ønsker forsøksordninger med finansiering fra staten for å se hvilke resultater dette kan gi både helsemessig men også med tanke på arbeidsforhold og kunnskapsøkning blant elevene. Uten mat og drikke duger selv ikke helten. Vi ber regjeringen om å sette i gang. Barn og unge er verd dette!»

MÖLLER'S

GRUNNLAGT 1854

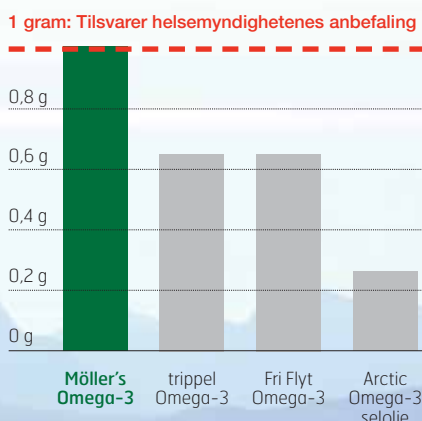
Ta vare på helsen med medlemspris på omega-3

Norges Kvinne- og familieforbund og Möller's har innledet et samarbeid for å sette fokus på kvinnehelsen. Som et ledd i dette samarbeidet har alle K&F medlemmer mulighet til å bestille Möller's Omega-3 med rabattert pris. Möller's donerer også et beløp til K&F for hver nye kunde.

MÖLLER'S OMEGA-3:

- Er et av kosttilskuddene på det norske markedet med høyest innhold av de verdifulle omega-3 fettsyrene EPA og DHA.
- Kun 2 kapsler dekker dagsbehovet som anbefales av norske helsemyndigheter.
- Har strengere kvalitetskrav enn det som stilles av myndighetene. Hvert år blir det gjort 3500 tester for å sikre at Möller's fiskeoljer er av beste kvalitet.
- 7 av 10 nordmenn som tar omega-3-tilskudd, foretrekker produktene fra Möller's. (Ipsos 2012).

MENGDE OMEGA-3 I 2 KAPSLER:

- ✓ **GODT FOR HJERTET**
Regelmessig inntak av de essensielle omega-3 fettsyrene EPA og DHA bidrar til hjertets normale funksjon.
- ✓ **GODT FOR HJERNEN**
Omega-3 fettsyren DHA er den dominerende fettsyren i hjernen og er svært viktig for hjernens funksjon. Den kan påvirke bl.a. læring, hukommelse og konsentrasjon. Omfattende forskning viser at DHA bidrar til å opprettholde normal hjernefunksjon.
- ✓ **GODT FOR SYNET**
Omega-3 fettsyren DHA er den fettsyren det finnes mest av i hjerne, øyne og nervevev. DHA er en viktig del av retina (netthinnen) som fanger opp lys og gir synsinntrykk. DHA bidrar til å bevare et velfungerende syn.

**NORGES
BESTE**

IPSOS 2012

KUN DIREKTEBESTILLING:

Ring 815 30 040 og oppgi kode: **KF**

www.mollersdirekte.no/kf

Dette får du på kjøpet

Fotbad med vibrasjonsmassasje og justerbar temperatur.

**VERDI
349,-**

Levert av
net on net

- Utskiftbare massasjeruller
- Bobleeffekt og vibrasjonsmassasje
- Infrarød funksjon
- 3 ulike innstillinger
- Pimpsten, børste og 6 massasjeballer

Ja takk! Jeg ønsker å bestille Möller's Omega-3 abonnement. Som abonnent får jeg også nyttige helsetips, gode tilbud, vareprøver og tilgang til Möller's ernæringsfysiolog. Jeg får tilsendt 2 måneders forbruk om gangen. Porto på 39,- kommer tillegg for hver forsendelse.

Navn:

Adresse:

Postnummer/Sted:

E-post:

Tlf nr: Signatur

KF

ADRESSATEN
BETALER
FOR SENDING
I NORGE

DISTRIBUERES AV
POSTEN NORGE

**Möller's
Svarsending
5065
0094 Oslo**

STATSBUDSJETT 2015

AV: FORBUNDSLEDER ELISABETH RUSDAL

FOTO: TOVE GRØNLUND

Selv om vi er helt i starten av 2014 er tiden absolutt der for at vi må sende inn våre forslag til statsbudsjett for 2015. Vi kom godt i gang med dette arbeidet og allerede en av de første ukene i januar sendte vi våre forslag til regjeringen og til de politiske partiene på Stortinget. Fra enkelte gikk det bare en dag eller to før vi fikk tilbakemelding om at det var mottatt og at de var glade for at vi var tidlig ute. Det lover godt, men vi må nok jobbe en del for at vi skal få gjennomslag. Vi hadde følgende forslag som vi fremmet

SVANGERSKAP OG FØDSEL

Lokale fødestuer/fødeavdelinger opprettholdes.

Det må utdannes flere jordmødre.

Ved å utdanne flere jordmødre vil en kunne ansettes flere jordmødre innen kommunehelsetjenesten. Da kan gravide få tilbud om svangerskapskontroll hos jordmor i egen kommune.

Forholdene må legges godt til rette for fødende kvinner med annet språk og annen kultur.

Den verdifulle kompetansen til jordmødre må brukes i alle kommuner.

HELSESTASJONER OG SKOLEHELSETJENESTEN

Rammetilskuddet til kommunene økes slik at det sikrer økt satsning på helsestasjonstilbudet og skolehelsetjenesten i tråd med regjeringen Stoltenbergs forslag.

Sekundært kan det lages øremerkede tilskudd til dette.

KVINNER OG HELSE

Det avsettes nok midler til forskning om kvinnesykdommer og kvinners sykdom.

Kunnskap om kvinnesykdommer og behandling systematiseres og samles på et nasjonalt nivå. Dette må gjelde alle kvinnesykdommer, uavhengig av om de er biologisk eller sosialt betinget.

Påminnelse fra kreftregisteret om underlivsundersøkelser må også sendes kvinner over 70 år. Det innføres mammografiscreening for alle kvinner og omfatter også kvinner etter fylte 70 år. Egenandel for mammografiundersøkelse og underlivsundersøkelse skal kunne føres på egenandelskortet.

VOLD

Rettsvernet og tilbudet om oppfølging for voldtektsofre styrkes.

Det iverksettes flere hjelpetiltak rettet mot voldsofre.

Voldsutsatte kvinner og barn må få økt beskyttelse.

Det må lages en handlingsplan for etablering av krisesentertilbud i alle kommuner. Staten må øremerke midler som overføres til kommunene.

BARNEHAGER

Det gis tilskudd til åpne barnehager fra Staten.

To årlige opptak til barnehagene.

SKOLE

Bevare nærmiljøskolen

Maksimum elevtall pr. enhet på både barne- og ungdomstrinnet reduseres til 20

Det innføres skolemåltid.

Mat og helsefag får ha et timetall og bevilgninger som gjør at måltider,

tilberedt av varierte og skikkelige råvarer, kan spises i undervisningstiden. Høgskolene må ha eget utdanningstilbud innen faget mat og helse. Mat og helsefaget bør inneholde kostlære, matlaging, hygiene og kunnskap om samliv.

FAMILIEN OG MILJØ

Kildesortering og gode ordninger for re-sirkulering av avfallet bør gjennomføres i hele landet.

Et kvalitetssikret miljømerke for alle produkter, også matvarer.

Det innføres to-prissystem på strøm til husholdningene.

BARNETRYGD

Barnetrygden for 2015 økes med 5 % i forhold til 2014.

KONTANTSTØTTE

Kontantstøtteordningen utvides til også å omfatte toåringer. Satsene for kontantstøtte økes med 5 %.

Når barnet har plass i barnehage regnes hver dag som 20 % på lik linje med en stilling i arbeidslivet, og kontantstøtten regnes ut fra dette.

PENSJON

Planlegging av tiltak som vedrører kvinners generelle helse og rettigheter i trygdesystemet, må inkludere kvinner

som i hovedsak har utført ulønnet omsorgsarbeid.

Minste pensjonsnivå skal være så høyt som at det er til å leve av, minimum 3G.

Ektefellers samlede inntekter før beregning av skatt, trygd eller pensjon skal likeledes i perioder der den ene parten er ute av arbeidslivet på grunn av omsorgsoppgaver.

Opptjente pensjonsrettigheter skal være en del av ekteparets fellesbo og deles mellom ektefellene ved en eventuell skilsmisse.

Fradraget i skattekasse 2 skal bestå og forhøyes til nivået i 2013.

Samordningsregler for pensjoner må revurderes, forenkles og være rettferdige.

GRAVFERDSSTØTTE

Gravferdsstøtten skal ikke behovsprøves. Gravferdsstøtten settes til 25 000 kroner.

Du kan også lese om forbundets syn på disse sakene og andre i Prinsippprogrammet.

Vil du ha mer detaljer rundt forslagene, så finner du dette på nettsidene våre www.kvinnerogfamilie.no.

Reservasjonsordning for fastleger

AV: ELISABETH RUSDAL, FORBUNDSLEDER

I disse dager raser debatten rundt spørsmålet om fastleger kan reservere seg. Debatten har gått noen uker og sentralstyret fant at vi måtte diskutere saken noe og gjøre oss opp en mening generelt. Så skal vi i løpet av hørings-tiden utforme vårt endelige hørings-svar.

Vi ser ikke at spørsmålet om reservasjonsordning for fastleger dreier seg om abort. Det dreier seg om fastlegers mulighet til å utføre noen av sine oppgaver. Vårt forbund har vært, og er fortsatt av den oppfatning at spørsmålet for eller mot abort er et samvittighetsspørsmål som berører den enkelte kvinne, og som hun derfor selv må ta stilling til.

Men reservasjonsordning for fastleger er noe annet. Vi har derfor kommet til følgende:

«Norges Kvinne- og familieforbund sier nei til forslaget om reservasjonsordning for fastleger. Vi finner deler av innholdet i forslaget som forslag som

vil bli en belastning og en hindring for kvinner. Det kan vi ikke akseptere.

Norges Kvinne- og familieforbund mener at det ikke er akseptabelt at legens oppfatninger av ulike spørsmål skal kunne hindre kvinner tilgang til en likeverdig og forutsigbar førstelinjetjeneste i alle landets kommuner innen den offentlige helsetjenesten.

Vi mener at det at myndighetene overlater til kommunene å avgjøre hvorvidt de ønsker fastleger som benytter seg av en eventuell reservasjonsordning, vil skape ulikt tilbud i landet. I særlig grad vil dette ramme kvinner i distriktene og i småkommuner. Forslaget vil medføre at leger som reserverer seg, vil påføre kvinnen en belastning ved å måtte oppsøke en annen lege. Ikke alle steder vil dette la seg gjennomføre i praksis.

Forslaget grenser til diskriminering av kvinner innenfor helse. Vi har nok av situasjoner fra før der kvinners helse ikke prioriteres. Vi trenger ikke flere, snarere tvert imot.»

Med dette som utgangspunkt vil vi delta i debatten som pågår.

Når noen vi kjenner blir berørt av en unormal hendelse og tydelig trenger noen som bryr seg, kan vår usikkerhet hindre oss i å trå hjelpende til. Tør vi bry oss? Hva skal vi si?

Ikke alltid lett å vise omsorg

AV: JAN ERIK THORESEN,
KVINNERS FRIVILLIGE BEREDSKAP (KFB)

Mange av oss vil før eller senere i livet kunne oppleve at familie, venner, naboer eller kolleger opplever en krise i form av alvorlig sykdom, brå og uventet død, ulykker, tap av arbeid eller andre situasjoner som får innvirkning på deres liv. Mennesker i krise trenger nærhet og omsorg, altså noen som bryr seg. Som medmennesker er vi alle en potensiell beredskap for den eller de som trenger hjelp. Men det er når vi skal ta kontakt med den eller de sørgende at vi kan føle usikkerheten. Hvordan skal vi nærme oss den som lider? Tør vi i det hele tatt bry oss?

Mange finner det vanskelig og føler seg maktesløse. Frykten for å være påtrengende og ikke vite hva vi skal si kan føre til at vi trekker oss unna, ofte med den følge at vi får dårlig samvittighet. Egentlig vil vi jo så gjerne hjelpe, men vi vet bare ikke hvordan. Dette er et utbredt fenomen.

FLERE FASER

Et brått og uventet dødsfall av et familiemedlem er en av de største påkjennin-

gene mennesker kan oppleve. Sorg er en pris de pårørende må betale for kjærlighet og vennskap, og tapet oppleves derfor særdeles smertefullt. Følelsene blir overveldende og blokkerer vårt vanlige psykologiske reaksjonsmønster og vår mestringsevne. All den psykiske spenningen som bygger seg opp, må utlades. Dette skjer best ved å være sammen med andre mennesker som den sørgende føler nærhet til. Det gjør godt å få gitt uttrykk for tanker og følelser, gråte ut sin fortvilelse og hjelpsløshet. Det å få snakke med andre, dele minner og sorgen og derigjennom oppleve støtten i det å ha andre som bryr seg, er av stor betydning.

VIKTIG HELE TIDEN

I bearbeidingsfasen vil både sorgen og symptomene fortsatt være der, men ikke lenger så intenst. Den sørgende er kommet til et stadium der en mer aktivt klarer å bearbeide sorgen samtidig som en

gradvis begynner å orientere livet sitt mot en ny virkelighet. De psykiske sårene etter tapet vil aldri helt bli borte, men de er ikke lenger åpne og smertefulle. Å ha kontakt og samtaler med nære venner som bryr seg vil bety mye, spesielt i forbindelse med årstider, høytider og andre merkedager.

LÆR OSS Å NÆRME OSS

Kvinnens Frivillige Beredskap (KFB) har igangsatt et kurs. "Psykisk førstehjelp", som er prøvet ut en rekke steder i Norge med godt resultat. En viktig del av dette kurset er blant annet hvordan en kan nærme seg en som lider. Norges Kvinne- og familieforbund har full anledning til å sette opp denne type kurs i samarbeid med KFB.

Å være et godt medmenneske som evner å bry seg – hva er vel viktigere enn det?

“Som medmennesker er vi alle en potensiell beredskap for den eller dem som trenger hjelp

Marshmallows - det er godt det!

OT-senteret. Bøker blir lånt ut til beboerne på Half Way Home.

Varmt gjensyn med K&F's venner i Sri Lanka

Vi gledet oss veldig til besøket i Sri Lanka og til å møte våre venner i Nest igjen! Det var gått mange år siden sist! Kristin og Anne Marit reiste ned i 2007 for å foreta den siste prosjektoppfølgingen.

AV: ANNE MARIT HOVSTAD
FOTO: PRIVAT.

I forbindelse med at forbundet skulle delta på Associated Country Women of the World (ACWW) 27th Triennial Conference i Chennai, India fra 26. september til 2. oktober 2013, så vi mulighet for å reise over til Sri Lanka. Kun en snau times flyreise!

Inger Johansen fra Oslo krets og Gjertrud Vik fra Sunnmøre og Romsdal krets deltok på turen. Det var deres første reise til Sri Lanka. For Gjertrud Vik var dette en spesiell opplevelse da Nest ble støttet av Sunnmøre krets i mange år.

Nest har vært K&F's samarbeidspartner gjennom mange år (fra 1986 til 2007). Prosjektet ble faset ut fra Norad-porteføljen i 2007, men vi gir fortsatt støtte til organisasjonens arbeid. De siste årene har vi mottatt støtte gjennom Cultura Bank med ca. kr.30.000,- pr. år. Vi mottar også støtte fra trofaste medlemmer i forbundet!

MØTE MED SALLY HULUGALLE

Leder av Nest, Sally Hulugalle, var selvfølgelig orientert på forhånd om vår ankomst. En flott bukett på rommet ønsket oss velkommen da vi ankom Galle Face Hotel på ettermiddagen den 3. oktober. Hotellet er i ferd med å foreta en større renovering, og var ikke det samme ærverdige kolonihotellet vi kjente fra før. Men når arbeidene er ferdigstilt, vil det bli et flott sted. Sally Hulugalle besøkte oss på hotellet sammen med Priyanthe Gunasinghe, som er ansatt i Nest. Vi hadde mye å snakke om og mange tråder skulle nøstes opp. Prosjektleder er Vice Patron til Nest og får alle rapporter som blir produsert. Slik er vi orientert om det som har skjedd siden utfasing i 2007.

NEST'S SENTER I UDUMDUBARA I NÆRHETEN AV KANDY

Priyanthe hadde sagt seg villig til å være med oss på turen til Nest's senter i Dumbara Geddere (Ududumbara) som

ligger ca. 45 km fra Kandy. Et vidunderlig landskap, høye fjell og dype daler, grønt og frodig. Da vi ankom senteret var vi ventet av både store og små. Lekegruppen som består av barn fra området fikk hver sin lille gave samt litt godteri, og det ble stor stas. Her gjør Nest en fin jobb for barna og familiene i nærheten av senteret. Saman, som tidligere bodde på Kåre House nede i Colombo sammen med Sahan, bor nå her på senteret. Han var blitt en stor og flott gutt på 9 år. Han er født med AIDS, men kjærlighet og god pleie gir han et tilnærmet normalt liv. Sisira Joyantha, manager på senteret, er som en far for han. Vi møtte også Chithra Kumasi, Monika Gurusinghe, Kamala Athamaththu og Surendra Wicleramasinghe. Disse utgjør staben på Nest senteret i Udumbara. Tre av dem hadde vi møtt i 2007, da vi sist besøkte senteret.

Vi ble vist rundt både i huset og hagen hvor de dyrker mye av maten de trenger. Luften her oppe i Dumbara Gedere er

Fra venstre: Kristin Hansen, Sally Hulugalle, Gjertrud Vik, Anne Marit Hovstad og Inger Johansen.

Barna er kommet for å leke på senteret i Dumbara Gedere.

frisk og temperaturen mer behagelig enn nede ved kysten. Heller ikke mygg er det her, ble vi fortalt, i det minste ikke på denne årstiden. Siden sist vi var her, har Nest bygget på senteret og det er nå to gjesterom med hver sitt badertom. Her overnattet vi fire damene, og det var veldig komfortabelt.

Priyanthe sammen med staben på senteret hadde arrangert en tur i kveldingen til en familie som holder de gamle vev-tradisjonene i hevd. Det ble litt handel ut av det besøket, nydelige håndarbeider å ta med seg hjem til Norge.

På vår vei tilbake til Colombo ble det tid til å besøke både Botanical Garden og Elephant Orphanage. Den første var slik jeg husket det, vakkert og fredelig. Denne hagen/parken ble anlagt så tidlig som på 1300-tallet. Her er frodig og grønt, fargerike blomster og kjempestore trær. På området er det et orkide-hus med hundrevis av forskjellige orkideer. Her kan man være i timevis. Tydeligvis også et yndet sted for søndagsutfluktene, både familier og kjærestepar over alt.

Elephant Orphanage tar vare på elefantunger som er forlatt av moren, eller er blitt alene etter at moren er skutt av snikskyttere på jakt etter elfenben. I tillegg blir det født elefanter her, og etter hvert er de blitt ganske mange. Stedet var blitt mer kommersielt siden vi var her sist, men er likevel verdt å besøke. Hver dag blir elefantene drevet ned til elva for å bade, det er et syn som vi dessverre ikke fikk oppleve denne gang. Publikum i Elephant Orphanage viste oss tydelig at det nå kommer mange turister til den vakre, grønne øya, og det er gledelig!

Besøk Mulleriyewa Sykehus – Unit 2 og

Occupational Therapi Centre

Unit 2 har skiftet navn til Half Way Home, Mulleriyewa Hospital. Her har det skjedd kjempestore forandringer – til det bedre! Første gang jeg besøkte denne lukkede avdelingen på Mulleriyewa Mental Hospital i 2001 var det ca. 900 kvinner her. Da hadde ca. 400 egen seng, de andre sov på betonggulvet. Det var mangel på alt, både av klær og sanitærartikler. Etter at Nest har fått anledning til å utøve sitt virke, er forbedringene kommet fra år til år. Fra Occupational Therapi Centre ble opprettet, har det bare gått fremover. Nå ble det rapportert at det bodde 480 kvinner på avdelingen. Alle har egen seng, og under hver seng sto en solid kasse (plast) med lokk hvor kvinnene kan oppbevare personlige eiendeler. På OT-Centre var det liv og røre! Veggene, som er malt i sterke farger, gir et muntert og positivt inntrykk.

Kvinnene syr, baker, ser film, låner bøker og ikke minst – DANSER! Vi danset med, herlig!

MIDDAG HOS HULUGALLES

Sally og Arjuna Hulugalle inviterte oss til middag den nest siste kvelden vi var i Colombo. Harini (fra styret) var også tilstede sammen med to av husets døtre. Det var første gang vi hadde gleden av å treffe de to nydelige jentene. Ekteparet Hulugalle har seks barn – fem døtre og en sønn. De andre gangene vi har besøkt Sri Lanka har de alle oppholdt seg utenlands i forbindelse med utdanning. Praten gikk, minner fra andre besøk dukket opp, og selvfølgelig ble det snakket mye om Nest og driften av organisasjonen.

Den siste kvelden i Colombo møtte vi Sanjaya Paul og hans kone Eresha. De var begge i mange år ansatt i Nest, men hadde nå gått over i annet arbeid. Det var veldig flott og møtes igjen, og å friske opp gamle minner. På flere av våre reiser i Sri Lanka har disse to tatt oss med til besøk på Nest's senter.

KONKLUSJON:

Det var en glede å komme tilbake til Sri Lanka og oppleve optimismen i det krigsherjete landet. "Krigen er over", sa folk vi traff, "nå skal vi bare tenke fremover". Men selvfølgelig vet vi at her er store og mange sår som skal leges!

Den store Samveldekonferansen (Commonwealth) skulle gå av stabelen bare et par uker etter vårt besøk. Det var bygget ny firefelts vei fra Colombo til flyplassen. På selve flyplassen ble det også bygget og utbedret. Veien fra Colombo til Kandy var ny den med! Det var tydelig å se at de satset på infrastrukturen når landet nå skal bygges opp igjen.

Organisasjonen Nest ser ut til å klare seg bra på de små midler de får. Deres evne til å forvalte midler er beundringsverdig. Det skyldes ikke minst en dyktig leder og dedikerte medarbeidere. Nå er de i gang med å etablere seg igjen i Mannar, nordvest i landet. Nest har tidligere drevet et senter her, men på grunn av krigen måtte de legge ned. Når det gjelder OT-senteret på Mulleriyewa Sykehus, er det ikke annet å si enn at her har det bare gått fremover! Det var veldig godt å være tilbake i Sri Lanka!

Internasjonalt seminar

AV: MERETHE BRATTAULE STRØMMEN,
PROSJEKTKOMITEEN, KF FOTO: PRIVAT

Internasjonalt utvalg arrangerte seminar den 16. november i Oslo. 22 deltakere fikk høre gode foredrag om kvinner og familie i miljø og klimaendringer. Vi fikk høre inspirerende og engasjerte mennesker fra Uganda og England, men også fra vårt eget land. Mennesker som ønsker å gjøre en forskjell for at verden skal bli et bedre og tryggere sted å leve, dele godene, samarbeide om effektivt jordbruk og ta vare på naturen. 7 deltakere fra Norges Bygdekvinnelag og 16 deltakere fra forbundet bidro til at seminaret ble flott og vellykket. Det ble hjertelig gjensyn med Romana fra COWA-skolen og et interessant møte med ny europapresident i ACWW, Valerie Stevens.

Leder av utvalget, Kristin Hansen, ønsket velkommen til alle bygdekvinner og forbundskvinner og uttrykte glede og forventning til dagen.

Elisabeth Rusdal åpnet seminaret, med en liten status på verden akkurat nå: Ekstremvær som førte til stengte veier og kansellerte fly, noe som gjorde at nestleder Sonja Kjølraug måtte ta buss i 12 timer fra Sogndal til seminaret. Til Filippinene og tyfonkatastrofen. Etter ekstremværet der har det nå blitt begått overgrep mot kvinner og barn etter tyfonkatastrofen. Godt er det da at vi har rett til å si fra, bli hørt, leve i et land i frihet. Og gjør vi det? JA! Vi kan si fra til vår regjering, til FN! Elisabeth fortalte fra ACWW's verdenskongress i Chennai der delegasjonen på 6 kvinner fra forbundet kjempet gjennom resolusjonen: Stopp vold mot kvinner og barn i konfliktsituasjoner. Dette kan gjelde konflikter som oppstår etter katastrofer som medfører kamp om mat og overlevelse. Melding til ny regjering er underveis, med påtrykk fra FNs resolusjon 1325 - hilsen Norges Kvinne- og familieforbund!

Anne Marit fortalte engasjert fra besøk til Uganda og COWA i høst. Foruten Kristin og Anne Marit fra utvalget, var 11 kvinner fra Sørlandet med på turen. COWA-skolen hadde begeistret alle med sine fargerike innslag fra Graduation day. De hadde også besøkt Naguru Remand

Kristin Hansen, Valerie Stevens, Romana Bilak, Anne Marit Hovstad.

Home ungdomsfengselet og delt ut t-skjorter som var en gave fra forbundet/utvalget. Med hjelp av fine bilder fikk vi et inntrykk av hvordan prosjektene har det nå. Nettverket mellom prosjektene fungerer bra. COWA og MAFA får bruke UMWA som med sin radiostasjon kan kringkaste og nå ut til folket. For eksempel har COWA fått sende budskap og informasjon om Naguru Remand Home ungdomsfengslet, som førte til at flere foreldre kom og hentet barna sine. Dette var veldig positivt og gledelig.

BESØK AV EUROPAPRESIDENTEN I ACWW

Europapresidenten i ACWW, Valerie Stevens, var en av de inviterte gjestene. Hun kommer fra England og ga oss litt historie om hvordan rike engelske fruer, gjerne adelige, hadde både tid, penger og mulighet til veldedighetsarbeid. Slik oppstod Womens Institute i England, som kan sammenlignes med vårt forbund. Det var gjennom denne organisasjonen Valerie ble introdusert til ACWW - Associated Country Women of the World. ACWW har sterk tilknytning til FN og har FN-komite. De bidrar til at medlemmer av ACWW kan kontakte sine regjeringer direkte med vedtatte resolusjoner og anbefalinger. Valerie er opptatt av stopp vold mot kvinner – som fremdeles foregår på mange måter rundt i verden – kvinner som blir skremt, voldtatt, jaget, slått, hånet, gjemt, glemt, kastet på gaten. Hun viste bilder fra sine besøk i Europa, fra flere østeuropeiske land og det hun har fått vite om hva de forskjellige kvin-

negruppene der bedriver. Også ville hun berømme DMI-søstrene i Chennai og verdenskonferansen. De som ikke har mye og likevel gir så mye; av sin egen tid og kjærlighet, velsignelser.

COWA-SKOLEN

Francesca Romana Bilak er rektor på COWA-skolen i Kampala, Uganda. Vår eksotiske gjest har vært i Norge før og har mange venner blant deltakerne. Hun fortalte historien til yrkesskolen, som siden 1988 ble overtatt av Companionship Of Works Association (COWA). Mange barn har mistet foreldre i Hiv/aids. Bakgrunnen for oppstarten var å gi foreldreløse en mulighet til utdanning. Overordnet målsetning for skolen var:

- Empowering the most vulnerable girlchild for selfdiscovery, economic and social independence.

Elevene kommer fra dårlige levekår. Ofte mangler de tro på seg selv og føler seg lite verdt. Like viktig som å lære et yrke blir det å forbedre livskvalitet, selvrealisering, forbedre livskunnskap, oppnå god selvtilitt og pågangsmot.

Også gutter kan få mulighet til å gå på skolen. To studieretninger finnes i dag: skreddersøm og hotell- og cateringfaget. I dag har skolen 93 ungdommer, de fleste mellom 15 og 20 år. De fleste er foreldreløse, endel forårsaket av væpnet konflikt i Uganda, noen er utstøtte unge mødre, og noen er hiv positive. 6 av dem er gutter. Romanas håp er at alle går ut i verden og får seg jobb og kan forsørge seg selv og familien, disse morgendagens

mødre og fedre. Etter uteksaminering blir elevene fulgt opp blant annet gjennom å arrangere workshops for dem og gi teknisk støtte.

Skolen har utfordringer. Den er privat og får ingen støtte fra det offentlige. De fleste elevene kan ikke betale skolepenger. Manglende støtte fører derfor til flere opptak av elever som kan betale for utdanningen. De er utrolig takknemlig for støtten fra forbundet, og den forplikter å gi noe tilbake:

- Gode uteksaminerte som klarer seg selv og brødfør familien sin
- Redusert fattigdom
- Redusert vold mot kvinner
- Redusert barnedødelighet
- Økt antall som får utdanning
- Beskjed fra elevene som Romana hadde med seg: Help me help myself – with your support I can.

KLIMAENDRINGER, MATSIKKERHET OG KVINNER

Nok et interessant foredrag av Karl Helmer Solberg, Venner av Uganda. Kvinner står for 70-80% av jordbruksproduksjonen i fattige land. Verden står overfor flere trusler og en av dem er den økende befolkningsveksten. Matsikkerhet blir derfor et viktig fokusområde. Med matsikkerhet menes at mat må finnes og det må være tilgang til den. Stabilitet i produksjon er en forutsetning og politikk avgjørende. Kvinner kan stå for god matsikkerhet og riktig ernæring. De står for 50-80 % av jordbruksproduksjonen og eier 10% av dyrbar jord og 1% av jordas verdier. Hvorfor? I fattige land kan mye av svaret ligge i kvinners begrensede mobilitet, manglende utdanning og at kvinnens mening ofte faller på stengrunn. Rikelig rent vann er en forutsetning for rikt liv og dyr og planter. Kvinnens oppgave er å hente vann, ofte sammen med barn, og de går langt for å skaffe det, ofte på farefulle veier der de er utsatt for overgrep, og når de kommer til vannkilden, ofte må slåss for å få tak i sin del.

Den andre oppgaven til kvinnen er å sørge for brensel til matlaging. Tilgang til brensel minker og fører til at kvinnene må gå enda lenger vei for å skaffe ved. Vedovnene er ofte urene og gir skadelig røykutslipp. Innføring av vedbesparende ovner er til hjelp på mange måter – spart energi, mindre utslipp, spart arbeid for kvinnene.

Karl brenner for å satse på effektivt

jordbruk. Eviggrønne gårder som er produktive hele året. Eksempler er nøtter og frukt som gir god næring og kan produseres til eget bruk og til salg. Han viste bilder fra gårder med agroskogbruk, der det er delt kunnskap om effektiv planting og jordbearbeiding. Et slikt klimarobust jordbrusystem fører til bedre økonomi, arbeidsbesparelse, økt matsikkerhet, takler klimaendringer bedre og gir økt inntekt.

KVINNER OG TRÆR I KLIMAPOLITIKKEN

Merete Larsmon er med i organisasjonen Kvinner i skogbruket, en organisasjon som samarbeider med både bygdekvinne og forbundet. Hun var landets første kvinnelige fylkesskogmester. Hennes budskap til oss var: Alle bør ha et tre å gå til, klemme det, kjenne det.

Skogen er en av jordas viktigste ressurser, den binder vann, vegetasjon og CO2. Merete fortalte fra skogplanting i Senegal, der det er plantet 15.000 trær. Kvinnen er sentral i plantingen. Kvinnen er den som passer på trærne og menn er mer sysselsatt i hogst av skog. Dette går ikke så bra i lengden, avskoging er en stor trussel. Kvinner er effektive som småskalabønder, de får mye ut av lite, er flinke med de små tingene og stiller alltid opp. Det blir valgt lokale tresorter som gir avkastning såsom cashew nøtter, og har likheter med agroskogbruk slik vi hørte Karl fortelle om den. Grupper der kvinner hjelper kvinner har god effekt på utdanning og stipend, kontaktnett, utveksling, mikrofond, planteleir og ikke minst vennskap. En foregangsfigur er Wangari Maathai, grunnleggeren av The Green belt movement. Planting av trær gir ikke i seg selv nok, de må stelles og deri ligger belønningen.

Mer kan du lese på www.nacuheal.net

KVINNER OG MILJØ MED FOKUS PÅ AFRIKANSKE KVINNER

Romana beriket oss med enda et fore-

drag. Interessant om økofeminisme: Er kvinner nærmere naturen enn menn?

Afrikanske kvinner er mer avhengig av naturen for overlevelse. De skal ikke bare dyrke jorden, hente vann og skaffe brensel. De skal også sørge for søppelhåndtering, toalett, husdyrhold, barnepass og matlaging. Menn deltar mer i arbeid utenfor hjemmet, så som trehogst som fører til avskoging. Hvordan skal denne trusselen bekjempes? Bruk av mindre brensel er bra. Rentbrennende ovner og miljøvennlig fyring med kull og briketter fører til bedre miljø, mindre utslipp og mer effektiv matlaging.

Romana kunne fortelle at COWA-skolen har fokus på søppelsortering og bruker rentbrennende ovner. Også hun måtte trekke frem Wangari Maathai som ennå inspirer. Maathai fikk Nobels fredspris i 2004, men døde i 2011. En paraplyorganisasjon FOVA, for forskjellige kvinneorganisasjoner og kvinnegrupper i Afrika, støtter i mange kamper for bedre miljø i Afrika.

Vi har blitt inspirert av alle de gode foredragsholderne. Det er høyaktuelle tema og vi har fått høre og se på fantastiske bilder at det nytter å kjempe for en bedre hverdag. Det nytter også i det små, det er ikke alltid at store offentlige grep kommer kvinnen og familien til gode, spesielt på landsbygdene. Det er her du og jeg kan hjelpe til. Gjennom forbundet og internasjonalt utvalg har vi muligheten til å støtte COWA-skolen og andre prosjekt. Det betyr kanskje ikke så mye for verden at noen få elever får muligheten til utdanning og til å starte et bedre liv, men for den som blir hjulpet betyr det mer enn alt i verden.

TIL DERE SOM VIL SENDE BIDRAG TIL FORBUNDETS PROSJEKTER:

Konto nr. : 6034.56.35451
Adresse: Norges Kvinne- og familieforbund
V/Anne Marit Hovstad
Fjæreveien 161
4885 Grimstad

NB! Merk giroen med det prosjektet dere ønsker å støtte.

Albania

– spesialreise laget for
Norges Kvinne- og familieforbunds medlemmer

Reisen er laget av Jomfrureiser kun for forbundets medlemmer. Reisen vil inneholde vanlig sightseeing, men i tillegg vil du få treffe kvinner som forteller om landet, utfordringene og kvinnenes arbeid i landet. Du vil treffe noen av de forbundet har samarbeidet med og har kontakt med.

Albania var et meget stengt og isolert land frem til 1990. I dag er dette helt endret. Landet har mye historie og kultur langt tilbake i tiden. Dette vil du få se, og du vil få en smak av landets mange spennende matretter. Videre blir det møte med en av forbundets samarbeidspartnere i Albania. I tillegg vil du treffe representanter for myndighetene som kan fortelle om kvinners liv og situasjonen for likestilling i Albania.

Elisabeth Rusdal vil være med fra forbundet som reiseleder. Vi har reservert plass til totalt 20 deltagere og gleder oss til å motta din påmelding med det aller aller første. Flyseter må nemlig bekreftes.

INFO OM REISEN:

Vi flyr fra Gardermoen via Wien til Tirana. Dere som ikke bor i Oslo kan få fly fra for eksempel Bergen, Stavanger eller Trondheim mot et ekstra flybytte. I dag har vi kun booket fly fra Oslo og deltagere som ønsker avreise fra annen by må raskt gi beskjed om dette, slik at det kan undersøkes og gis egen pris på.

Dato: 17. - 21. september 2014

Inkludert: Flyreise t/r fra Oslo til Tirana, Albania. Skatter og avgifter og 1 kolli hver, all transport og transfer i landet, alle utflukter og alle måltider (ikke lunsj hjemreisedagen), 4 netter i delt dobbeltrom på Hotel Mondial 4* i Tirana, møter og aktiviteter, lokal engelsktalende guide under hele oppholdet.

Pris: NOK 6800,- med alt under inkludert – tillegg for enkeltrom er NOK 1200,-

PROGRAM:

Fra programmet kan vi nevne:

UTFLUKTER TIL KRUJA – LEZHA OG TIL DURRËS OG FIER

Lezha er en veldig viktig by i historien til Albania siden Gjergj Kastrioti Skanderbeg valgte slottet Lezha som hovedsete for å organisere "albansk League of Lezha" til å forene herskerne i vestlige Balkan mot den ottomanske invasjonen i 1443.

Kruja er senter for albansk motstand mot osmanene. Nasjonalhelten Skanderbeg holdt de ottomanske hærer fra krysset inn i Vest-Europa i 25 år, og fortjente dermed tittelen "Athleta Christi" tildelt av paven på den tiden.

Durrës er en av de eldste byene i Albania og kanskje den viktigste av de greske koloniene i landet. Vi stopper blant annet ved Amfiteateret, det Venetianske tårnet og bymuren.

Det blir også sightseeing i Tirana og besøk på lokale marked der med yrende folkeliv.

FOR Å VÆRE MED MÅ DU:

Kontakte Jomfrureiser på mail charlotte@jomfrureiser.no.

De trenger følgende opplysninger:

Ditt navn som det står i passet (derfor vil vi alltid ha skriftlig påmelding), din adresse, ditt telefonnummer, din mailadresse og beskjed om du ønsker enkeltrom på hotellet. Hvis ikke, deler du rom med en annen av forbundets medlemmer. Ønsker du å dele rom med en spesiell person, så opplys om dette ved påmeldingen. Ønsker du å fly fra annen flyplass, må vi også vite dette ved påmelding så vi kan undersøke mulighetene. Merk påmeldingen din og henvendelsen «Albania».

Nye arveavgiftsregler

Marthe Haavind er advokat i Langseth Advokatfirma DA

Trude Stormoen er advokat og partner i Langseth Advokatfirma DA

Langseth Advokatfirma DA er en av K&Fs samarbeidspartnere. Avtalen gir medlemmer av K&F rabatt ved behov for advokatbistand. Advokatfirmaet tilbyr rådgivning og prosedyrebistand innenfor de fleste sentrale rettsområder. Firmaets hovedmål er å kunne tilby klientene god og kostnadseffektiv service med personlig oppfølging av advokater med spesialkunnskap innenfor det aktuelle rettsfelt. www.langsethadvokat.no.

De fleste har nok fått med seg at det fra januar 2014 er slutt på arveavgift. Fordi arveavgiften er fjernet vil mange ønske å benytte seg av muligheten til å gi forskudd på arv. Det kan være fornuftig, men det er viktig å være klar over at utdeling av arv kan utløse skatteplikt, og at man kan risikere å måtte betale mer i skatt når man arver nå enn man måtte betalt i arveavgift etter de tidligere reglene.

I tillegg er det viktig å være bevisst på lovreglene om hvem som har arverett – og om pliktdelsarv – dersom forskudd skal utdeles.

KONSEKVENSER AV NYE REGLER

Arveavgiftsloven er opphevet med virkning for gaver og utdeling av forskudd på arv som ytes 01.01.14 eller senere, og arv etter dødsfall som skjer 01.01.14 eller senere.

Samtidig med fjerning av arveavgiften er det innført en innstramming i skattereglene. Det er blitt slik at arvinger skal overta arvelaters (givers) såkalte «inngangsverdi» ved beregning av gevinstskatt ved senere salg. Gevinstskatten er 27 %.

Dette betyr at man legger til grunn den verdi arvelater i sin tid kjøpte eiendommen for. Før la man til grunn markedsverdien på det tidspunkt man arvet den.

I praksis vil det si at man nå kan arve eiendom uten å betale arveavgift, men at man samtidig – dersom man senere selger eiendommen man har arvet – risikerer å måtte skatte betydelig mer.

Dette kan bety økt skatt for mange, særlig ved overføring av næringsvirksomhet, sekundærbolig eller utleiebolig.

Men; Samtidig er det innført unntak fra dette for bolig, fritidsbolig og gårdsbruk/skogbruk som arvelater eller giver selv kunne solgt skattefritt. Hovedregelen er at bolig kan selges skattefritt når man har eid boligen i minst ett år og har bodd i den selv ett av de to siste årene. For fritidsbolig er det krav om eiertid i minst fem år og at den er bruk som egen fritidseiendom i minst fem av de siste åtte årene. Hvis arvelater selv kunne solgt skattefritt, kan man altså likevel legge til grunn verdien på arvetidspunktet som egen inngangsverdi ved beregningen av gevinstskatt.

Selger man ikke før man selv oppfyller kravet om botid og eiertid vil man derfor nå kunne slippe å betale både arveavgift og gevinstskatt ved arv av en hytte eller en fritidsbolig.

Man bør derfor tenke seg om før man gir forskudd på arv dersom arven omfatter utleiebolig, næringsvirksomhet – eller bolig/fritidsbolig hvor arvelater ikke oppfyller vilkårene til botid- og eiertid og således ikke er fritatt for gevinstbeskatning. Utdeling av forskudd på arv kan også få andre konsekvenser som det er viktig å vurdere, for eksempel i forhold til dokumentavgift og

formuesskatt.

For bolig og fritidseiendom hvor arvelater oppfyller vilkårene til eiertid og botid, er bortfall av arveavgift en fordel. Særlig har man kommet til livs de tilfellene hvor arveavgiften før ble så stor at ingen av arvingene hadde mulighet til å overta arvet eiendom fordi de måtte selge for å få råd til å betale arveavgiften.

NÆRMERE OM ARVEREGLENE

Det kan være store fordeler ved arveplanlegging og ved å gi forskudd på arv eller gaver mens man lever. For mange er det viktig å forebygge konflikter og diskusjoner mellom arvingene med tanke på et senere arveoppgjør. Noen ønsker kanskje å sikre god forvaltning av fast eiendom og familiebedrift, og som eldre ønsker man kanskje å slippe ansvaret for vedlikehold og drift.

En annen fordel ved å gi forskudd på arv er at man kan sette betingelser ved overdragelsen; for eksempel at ønsker man at barna – hvis det er flere søsken – skriver under på en sameieavtale for bruk og vedlikehold av familiens fritidseiendom. Slike betingelser for arv kan man ikke bestemme i testament.

Det er imidlertid viktig å ha et bevisst forhold til det man utdeler i forskudd på arv. Det er lovbestemte grenser for hvem som skal arve hva. Disse lovbestemte grensene kan i en viss grad endres ved testament.

Reglene om arv er mange og kompliserte, og vi kan derfor her bare skissere hovedreglene.

Hovedregelen er at det er de nærmeste slektsarvingene og ektefellen (i noen tilfelle også samboeren) som arver. Livsarving (barns, barnebarns, oldebarns osv) og ektefelles arverett kan til en viss grad begrenses ved testament, men de har uansett en rett til minste arv – såkalt «pliktdelsarv».

Hvis du etterlater deg ektefelle og livsarving, har ektefellen rett til 1/4 av alt du eier, men minimum 4 ganger «grunnbeløpet» (G). For tiden er grunnbeløpet 85 245 kroner, og

det vil si at ektefellen minst skal arve 340 980 kroner. Dette er ektefellens «pliktdelsarv». Denne går foran barnas arverett. Ektefellens arverett kan ved testament kun begrenses til 4G. Det krever imidlertid at ektefellen har fått kunnskap om begrensningen før dødsfallet.

Etter at ektefellen har fått sin pliktdelsarv vil barna arve resten - dersom ikke annet er bestemt ved testament. Livsarvingene har også krav på en «pliktdelsarv». Denne pliktdelen er 2/3 av nettoformuen. Denne pliktdelen kan imidlertid i testament begrenses til 1 million kroner per barn og 200 000 kroner for fjernere livsarvinger (barnebarn osv).

Dersom det ikke er livsarvinger eller andre slektsarvinger, arver ektefellen alt.

Har avdøde foreldre eller søsken som er i live - arver ektefellen kun halvparten, men minimum 6G. Foreldre/søsken arver resten. Dette er det mange som ikke er klar over, og her kan man med fordel endre dette fritt ved testament.

Hvis man ikke har ektefelle eller livsarvinger går alt til slektsarvingene. Slekten arver i følgende rekkefølge: foreldre, søsken, besteforeldre, søskenbarn. Det er ingen pliktdelsarv i forhold til disse arvingene og her kan man derfor bestemme helt fritt i testament hvordan arven skal fordeles, og man kan også gi det man eier til andre enn slekten.

Ektefellen har rett til å «sitte i uskifte» etter avdøde med felles barn. Å sitte i uskifte betyr enkelt forklart at man utsetter arveoppgjøret til sin egen død. Gjenlevende ektefelle kan råde over alt etter avdøde inntil ektefellen selv dør eller gifter seg på nytt. Det er noen begrensninger, særlig knyttet til å gi bort fast eiendom.

Dersom avdøde har barn fra tidligere forhold (særkullsbarn) kan gjenlevende ektefelle ikke sitte i uskifte med disse barna med mindre de samtykker. Særkullsbarn kan kreve sin arv når forelderen dør.

For samboere er det litt andre regler enn for ektefeller. Samboere har de

siste årene fått en viss rett til å arve hverandre, men reglene er fortsatt slik at ektefeller har et langt bedre arverettslig vern.

Dersom samboerne har felles barn, har gjenlevende samboer etter loven rett til å arve 4G. Samboere har etter loven kun rett til å sitte i uskifte med felles barn hva gjelder enkelte eiendeler; dette er felles bolig og innbo samt bil og fritidseiendom med innbo. For andre eiendeler kreves det samtykke fra barna. Samboere som ikke har felles barn har ikke rett til å sitte i uskifte.

UTVALGTE TILFELLER HVOR VI ANBEFALER TESTAMENT

Spesielt dersom man er samboer bør man vurdere å opprette testament. Samboere som ikke har felles barn arver ingenting etter hverandre - dersom de ikke har skrevet testament.

Loven åpner for at man ved testament kan sikre samboeren sin 4G; slik at denne arven går foran all annen arv; også arv til barn man har fra før. Dette gjelder imidlertid bare for de som har vært samboere i minst 5 år.

Man kan selvfølgelig også gi samboeren sin mer enn 4G ved testament, men dette forutsetter altså at livsarvingene får sin pliktdel først. Spesielt viktig kan det være å sørge for å sikre samboeren sin rett til å beholde - eller bli boende i - fellesboligen.

Hvis man ikke etterlater seg livsarvinger kan man bestemme i testamentet at samboeren skal arve alt man etterlater seg.

Dersom samboere med felles barn ønsker å kunne sitte i uskifte med andre eiendeler enn det som fremgår av loven, må dette også nedtegnes i testament.

Testament kan være nyttig der man ikke ønsker at barna skal arve like mye. Det kan være ulike årsaker til dette; et barn kan ha stor gjeld og man ønsker ikke at arven skal gå til kreditorer. Det kan også hende at kun et av barna har økonomiske forutsetninger for å beholde fritidseiendom eller har kompetanse til å

drive familiebedriften videre.

Dersom det gis forskudd på arv kan det være lurt å samtidig lage et testament; både for å klargjøre hva som er gitt i forskudd og hvordan dette skal håndteres i forhold til den endelige arven.

Mer og mer vanlig blir det at man inngår ekteskap nummer to og får «barnekull» nummer to sammen med ny ektefelle. I disse situasjonene blir det spesielt viktig å vurdere om man bør opprette testament, og eventuelt ektepakt med særerebestemmelser. Her kan det oppstå mange ulike variasjoner av problemstillinger; avhengig av om for eksempel den ene eller begge har barn fra tidligere forhold, om man har fellesbarn, og avhengig av hva den enkelte eide fra før. Ved testament er det mulig å sikre at egne verdier går til egne barn - og ikke ektefellens særkullsbarn.

Et testament bør skreddersys for hvert ektepars situasjon. Tilsvarende gjelder selvfølgelig også for samboere.

Som vi har sett medfører avskaffelsen av arveavgiften gunstige forhold for mange typer overføringer, blant annet der foreldre ønsker å overføre fritidseiendom til barna. Men selv om arveavgiften er borte kan dette «tas igjen» ved at andre skattemessige regler innstrammes. Man kan risikere at det etter hvert vil komme flere slike innstramminger i tillegg til de nye reglene som nå er innført om inngangsverdi. Det kan derfor være hensiktsmessig å vurdere om man skal benytte sjansen nå til å overføre for eksempel fritidseiendom til barna sine skattefritt. Ønsker man å planlegge arven - både ved å gi forskudd på arv og i forhold til hva som skal skje etter ens død - bør man være oppmerksom på de arvereglene som finnes slik at man ikke lager testamenter som er i strid med loven. Man kan risikere at testamentet blir kjent ugyldig, og ikke minst kan man risikere arvetvister mellom de etterlatte.

KONFERANSEPROGRAM

Torsdag 26.6.

17.00 – 19.00 Ankomst og registrering på Hotell Pohjanhovi
19.00 – 20.00 Velkomstskål på Hotell Pohjanhovi
(obs. middag er ikkje inkludert)

Fredag 27.6.

9.00 – 10.00 Ankomst og registrering på Arktium, kaffe og te
10.00 – 10.30 Opning av konferansen
10.45 – 15.15 Konferanseprogram: Gränslösa kvinner i norr:
Professor Soile Veijola, Lapplands universitet
Kommunikasjonssjef Irma Kuukasjärvi, i Lappset Group
Kurator Riitta Kuusikko, Lapplands kunstmuseum
Forskaren Sari Niemisalo, Lapplands universitet og
Lapin Martat
Konferanseprogrammet inkluderer lunsj. Forelesningane
vert halde på svensk, engelsk og/eller finsk. Eit skriftleg samandrag
over alle forelesningane er tilgjengeleg på svensk og finsk.
15.15 Kaffepause
Fritid: Mulegheit å sjå på Arktiums utstillingar
(betalast av kvar enkelt) eller delta i
Folk Festival Jutajaiset musikkprogram i Rovaniemi sentrum
18.00 Rovaniemi stads mottagning
20.00 Middag på Hotell Pohjanhovi

Laurdag 28.6.

9.00 – 12.00 Guida rundtur i Rovaniemi, guidene snakkar svensk og finsk
12.00 – 13.30 Lapin Martat inviterer til lunsj i Rovaniemi forsamlingsentrum
13.30 – - Utstilling: Marttaverksamheten og marttakläder under ulike
årsepoker på Lapin Martats byrå/
Delta i Folk Festival Jutajaisets musikkprogram i Rovaniemi sentrum
19.00 Festmiddag med program, Hotell Pohjanhovi

Søndag 29.6.

10.00 – 11.00 Nordens Kvinneforbunds uttalelse
Innbydelse til NKF sommarkonferanse i 2015
Avslutning av konferansen

MARTAT

Inviterer til Nordens Kvinneforbunds
sommarkonferanse i Rovaniemi,
Finland 26. – 29. juni 2014

Tema: Gränslösa kvinnor i norr

Kva for begrensningar og mulegheiter medfører dei
nordlege breddegrader? Kva innebærer det å vere
kvinne i nord? Vi belyser temaet for konferansen
frå ulike synsvinklar. Kva betyr nordligheit, grenser
og å overkomme dei for kvinners foretakande eller
aktive kvinner i foreningslivet? Korleis når man
ut over grensene i lapplandsk kunst, turisme og
foretaksverksamheit?

Vi innbyr DEG til å diskutere desse og andre
aktuelle spørsmål ilag med oss! Vi kjem heller ikkje
til å gløyme den nordlige midnattssol.

Du er hjerteleg velkommen på Nordens
Kvinneforbunds sommarkonferanse i finske
Lappland og Rovaniemi.

Konferansens beskyttar er Republikken Finlands
presidents make, Fru Jenni Haukio.

Klipp ut

PÅMELDINGSBLANKETT

Rovaniemi, Finland 26. – 29. juni 2014

Arrangør: Lapin Martat og Marttaliitto.

Sted: Hotell Pohjanhovi, Rovaniemi

Deltakers navn:

Adresse:

Telefon: **E-post :**

Lokallag :

Land:

Konferansepris: Kr. 4.750,- pr. pers. i dobbeltrom (forbehold om valutaendring).

Kr. 5.300,- i enkeltrom (forbehold om valutaendring).

Inkluderer 3 overnattingar, torsdag 26.6 – søndag 29.6. Måltider 27. og 28. - frukost 29. (OBS - Mat den 26. inngår ikkje i konferanseprisen). Guida bussrundtur i Rovaniemi, festmiddag m/program.

Ønsker å dele rom med: **Ønsker enkeltrom:**

Spesialdiett:

Ankomsttid:

Avreisetid:

Heile deltakaravgifta betalast ved påmelding - seinast 15.mars 2014 til:

Kontonr: 6034 05 07102 Merk: Nordens konferanseavgift (hugs avsenders navn).

Ta gjerne kontakt med meg om noko er uklart! Helsing Sonja Kjølraug Tlf.97 51 59 71 E-post: sonja@kvinnerogfamilie.no

DET NORDISKE BREVET 2014

av statsråd Solveig Horne

Det kongelige barne -, likestillings- og inkluderingsdepartement

Likestilling gjennom valgfrihet og fleksibilitet!

De nordiske landene er tilstrekkelig like og tilstrekkelig ulike til at det er nyttig å lære av hverandre. Vi står ovenfor mange av de samme likestillingspolitiske utfordringene.

Norge fikk en ny regjering ved Stortingsvalget høsten 2013. For denne regjeringen handler likestilling om like muligheter til deltakelse uavhengig av kjønn, og om rett til å være sjef i eget liv. Vi vil arbeide for de saker som er viktige i kvinner og menns hverdag. Vi er opptatt av kvalitet i barnehage og skole, av gode helsetilbud og at alle skal kunne ferdes trygt i gatene og være trygge i sine hjem. Vi vil arbeide for å heve statusen på typiske kvinneyrker og bekjempe ufrivillig deltid. All form for diskriminering skal aktivt motarbeides.

Målestokken for rettferdighet og likestilling er ikke at alle kvinner eller menn må benytte seg av de samme muligheter som foreligger, men at de muligheter som foreligger er like for kvinner og menn. Noen mennesker vil satse på karriere, andre ønsker en roligere arbeidshverdag for å få mer tid til barn, familie eller andre interesser. Begge valg skal respekteres. De aller fleste vekslers mellom ulike løsninger i ulike faser av livet. Politikernes oppgave er ikke å bestemme hva som er de beste valgene, men å legge forholdene til rette for at valgene blir ens egne. Jeg er opptatt av at det skal være opp til familien selv hvordan de ønsker å organisere sine liv. Staten bør ikke inn i detaljregulere folks liv i likestillingsens navn.

Politikk er å gjøre de gode valgene mulige, for den enkelte og for familien. Det er blant annet vår oppgave å legge til rette for en politikk som gjør det mulig å kombinere en yrkeskarriere med omsorg

for små barn. En god foreldrepengeordning, fleksible arbeidstidsordninger og et godt barnehage tilbud er i så måte avgjørende.

Norge har i 20 år hatt en fedrekvote i foreldrepengeordningen. Denne har bidratt til å endre holdninger til omsorg for små barn og hjemmearbeid. Fedre er mer aktive hjemme enn tidligere. Sam-

tidig mener vi det er uheldig at familier der far av ulike grunner ikke kan ta ut kvoten, mister disse ukene. Det skaper problemer for mange. Regjeringen mener det er viktig å beholde lengden på foreldrepengeordningen, men øker delen av perioden som er til fri fordeling. Dermed blir valgfriheten for foreldrene større, og barn som får tilbringe mest mulig tid med foreldrene, vinnerne.

Kontantstøtten gir også foreldrene større valgfrihet og bedre mulighet til å velge løsninger som passer best for sin familie. Den bidrar til økt fleksibilitet,

og til at familier kan få en noe mindre hektisk hverdag. Kontantstøtten kan aldri og er ikke ment, å erstatte en full yrkesinntekt, men kan bidra til mer ro og trygghet for de minste barna. Valget om å bruke kontantstøtten må familiene få ta selv. Regjeringen øker også engangsstøtten ved fødsel, til kvinner uten rett til foreldrepenge, for å styrke disse familiene og barns velferd.

Regjeringen ønsker begge foreldre i arbeid. Samfunnsøkonomisk er det gunstig at både kvinner og menn arbeider og betaler skatt. Egen lønnsinntekt er

også avgjørende for muligheten til selvforsørgelse. Jeg har stor respekt for dem som har en fulltidsjobb i en hektisk småbarnsfase.

For andre kan det være en god løsning å arbeide redusert for en kortere periode. Jeg er imidlertid bekymret over andelen ufrivillig deltid som er særlig høy i kvinne dominerte yrker. Ufrivillig deltid er en viktig årsak til lønnsforskjeller og mindre pensjonsopptjening. For unge nyutdannende blir det også vanskelig å etablere seg på boligmarkedet.

Blir man alene med barn, er det vanskelig å forsørge familien med en deltidslønn.

Som likestillingsminister er jeg opptatt av at vi må ha en fleksibel politikk som legger til rette for ulike familier med ulike behov. Vår oppgave er å bygge ned hindringer som begrenser kvinner og menns valgfrihet. Gutter velger mer tradisjonelt enn jenter når det kommer til utdannings- og yrkesvalg. Derfor må vi også øke mannsperspektivet i likestillingspolitikken. Dersom like mange menn som kvinner i neste generasjon hadde tilpasset yrkeslivet sitt til familielivet, ville nok flere kvinner også ønsket å arbeide heltid. Dette er en utfordring i de fleste nordiske land.

Økt medlemstall på Andenes

Kvinne og familielaget på Andenes hadde i høst lefsekurs. Fem av medlemmene møttes en lørdag i november til baking. Vi hadde ei trivelig stund sammen, samtidig som vi tok vare på tradisjonen med lefsebaking. Mens flere lag har nedgang i medlemstallet har vi på Andenes økning. Vi har også klart å få med noen yngre krefter. Bare på

Andøya var det engang fem lag, nå er det bare vi igjen både på Andøya og i Vesterålen.

Hovedaktiviteten til laget er drift av barnehagen Barnas Hus på Andenes. Vi ønsker godt nytt år til alle lesere av bladet.

Hilsen fra Ingunn E. Jakobsen Krey
Andenes k&f lag

Skolestart for 5-åringer er i realiteten også skolestart for 4-åringer

Norges Kvinne- og familieforbund er bekymret og overrasket over at det kommer forslag om utvidelse av skolen for barn og unge. Innføres skolestart for 5-åringer, sier vi ja til at 4-åringer skal starte på skolen. Videre utvider vi skolegangen med ytterligere ett år. Vi har nok skoletrøtte elever og studenter. La oss heller se på hvordan kunnskapen kan økes. Dette utspillet fra skolepolitiske talsmenn er sjokkerende.

Norges Kvinne- og familieforbund ser at det nå er forskning som viser at skolestart for 6-åringer ikke nødvendigvis har medført økt kunnskap og kompetanse. Da behøver man ikke utvide en dårlig løsning. Videre er det slik at mange ungdommer blir fortere skoletrøtte i dag. Da er ikke løsningen å utvide skolegangen med ytterligere ett år. Det handler om å følge utviklingen, se hva som skjer og hvorfor. Ikke alle skoletrøtte ungdommer er det fordi det er feil med innhold eller undervisning. Det er mange som blir dette på grunn av altfor mange skoleår.

Nå har regjeringen satset på etter- og videreutdanning for lærerne. Neste trinn kan være å satse på læringsmiljøet for elevene. Det dreier seg om inn klima, reiseavstander og tilførsel av næring i løpet av dagen

Vi behøver ikke legge inn flere tiltak som bidrar til å ta barndommen i form av lek og sosiale aktiviteter fra våre barn. Barndommen kommer ikke i reprise.

Regjeringens 100-dager – forbundet deltok i debatten

Regjeringens 100-dager var tema for NRKs program Til debatt. Denne gangen fikk forbundet delta. Programmet sendes direkte. Forbundsleder fokuserte på at vi var glade for at kontantstøtten ble økt og utvidet noe, lei oss for at det ikke ble to årlige barnehaegeopptak, lei oss for at regjeringen ennå ikke har sett betydningen av åpne barnehager. Videre ga vi uttrykk for at vi nå håper regjeringen ville stanse nedleggelse av lokale fødestuer og fødeavdelinger. Og vi etterlyste satsning på innføring av skolemat.

Kurs for studieledere og andre interesserte

Tid: Lørdag 10. mai 2014 kl. 12.00 til søndag 11. mai kl. 12.

Sted: Rica Oslo Hotel, Europarådets plass 1 (ca 5 minutter å gå fra togene på Oslo S).

Pris per person i dobbeltrom: kr. 2.500,- fra og med lunsj lørdag til og med lunsj søndag. Tillegg for enkeltrom kr. 390,-.

Reise kommer i tillegg. Husk å bestille billetter i god tid for å få dem så rimelig som mulig. Minipris på tog er kr. 249,-.

Påmeldingsfrist: 1. april 2014.

Påmelding til: Organisasjonssekretær Pernille Jørgensen
pernille@kvinnerogfamilie.no

Nå må bankene vise at de har etikk og tar sitt samfunnsansvar på alvor

«I sin iver etter stadig å tjene mer, skal bankene nå kaste alt av etikk og moral over bord med nye tilbud for barn. Vi er også skuffet over at Forbrukerombudet som bidrar til økt press. Vi vet av erfaring at presset for denne aldersgruppen er stort og foreldre gjør sitt beste for å sette grenser og følge med», freser Elisabeth Rusdal, forbundsleder i Norges Kvinne- og familieforbund (K&F).

Norges Kvinne- og familieforbund stiller spørsmålstegn ved om denne type markedsføring overfor barn er lovlig.

Netthandel er en form for handel som man lett kan utsettes for svindel. Videre så er det lettere å handle uten tanke for økonomistyring. Barn er barn – de har i en alder av 13 år ikke nok kunnskap til å håndtere dette.

Først ble Forbrukerombudet med på regler for bank-kort for barn. Nå er det bank-kort for netthandel. Hva blir det neste?

Når Forbrukerombudet deltar i utformingen, gir ombudet automatisk sin aksept om at grensene stadig flyttes.

Omsorgslønn

AV: ELISABETH RUSDAL, FORBUNDSLEDER

Forbundet møtte statssekretær Lisbeth Normann i Helse- og omsorgsdepartementet i slutten av november. Tema for møtet var omsorgslønnsordningen. Med fra forbundet var i tillegg til forbundsleder, nestleder Sonja Kjølraug, sentralstyremedlem Anne Enger og organisasjonssekretær Pernille Prøitz Jørgensen.

K&F mener at privat hjemmebasert omsorg for institusjonstrengende familiemedlemmer fortsatt vil være et viktig tillegg til offentlig hjemmebasert omsorg og institusjonsomsorg. Dette må imidlertid bygge på et frivillig ønske fra familiens side. Pass og stell i eget hjem anses av mange som den beste løsningen og den innebærer dessuten en innsparing på de offentlige budsjetter.

En stor del av den tunge pleien i hjemmene er helt avhengig av innsatsen til nære pårørende, og det er oftest kvinner som trer ut av lønnet arbeid for å ivareta omsorgsarbeidet.

Da omsorgslønnen ble vedtatt av Stortinget, var meningen å kompensere for noe av dette inn-tekstapet.

Med bakgrunn i utallige historier

om manglende kommunal økonomisk mulighet til å bevilge omsorgslønn og de store forskjeller som er fra kommune til kommune, vil K&F nå at omsorgslønn skal finansieres av statlige midler, legges inn i trygdesystemet og gi rettigheter som arbeidstaker.

I 2011 kom det en offentlig utredning om omsorgslønn som sentralstyret kom med kommentarer til. I den framgår det foreslag om at omsorgslønn skal bli en statlig ordning og at flere støtteordninger slås sammen.

Vi kom i møtet også med eksempler som understreket vårt syn og våre forslag.

HASTETILTAK:

Situasjonen er etter vårt syn såpass uverdig flere steder at vi mener tiden er inne for at vedtatt lov om omsorgslønn følges opp av kommunene og må øremerkes i de kommunale budsjettene. Videre at kommunene gis statlige øremerkede tilskudd til dette inntil videre og da allerede fra 2014.

Som videre tiltak foreslo vi at: Staten overtar ansvaret for omsorgslønnen, og oppgraderer og forbedrer den. Den må legges inn i trygdesystemet, og det må lages Nasjonale standarder for tildeling av antall

timer og avlønning, etter vanlig regulativ. Omsorgslønn skal gi ordinære pensjons- og sykelønnsrettigheter, og må gi rett til feriepenger.

Det gjennomføres en kartlegging av forholdene i kommunene rundt omsorgslønn.

På bakgrunn av funn i denne kartleggingen utarbeides det nye retningslinjer for omsorgslønnen.

Vi ga i tillegg uttrykk for at vi håper regjeringen vil sette i gang ett større arbeid som vil føre til like forhold uavhengig av kommune, samt verdige forhold for alle. Vi opplevde å bli møtt med positivitet og velvillighet. Men samtidig ble det understreket at det kan ta noe tid. Men bedring av informasjonen i kommunene ville bli tatt opp meget raskt med Kommunenes Sentralforbund. Videre skal det arbeides med muligheten av at endringer i omsorgslønnsordningen inkluderes som forsøk i et nytt tiltak regjeringen skal sette i gang. Det blir med andre ord spennende å følge dette videre. Og har du som medlem historier eller informasjon som viser endringer, så fortell oss gjerne om det.

DÅPSKLUBBEN

TRIPP TRAPP

til et barn du er glad i

Med Dåpsklubben TRIPP TRAPP får barn gode bøker og musikk rett hjem i postkassa. Her blir de kjent med bibelens fortellinger, sattenbønner og mange fine barnesanger. Bøker på bokmål og nynorsk.

- ★ For barn fra 0 til 12 år
- ★ Ingen krav til minstekjøp
- ★ Tilbud om 3 pakker årlig

GRATIS 1

Ved sengekanten
Kunstmaler, sanger og bønner
Verdi 185,-

GRATIS 2

Dåpsdagen min
Minnebok
Verdi 148,-

GRATIS 3

Noahs ark
Tøyleke med 13 figurer
Verdi 225,-

Populær fadder gave

GRATIS Velg gratis gave

Du betaler kun 49,- for forsendelsen

TRIPPTRAPP drives av IKO-Forlaget AS
Telefon 22 59 53 00 E-post ordreg@iko.no

Flere velkomstgaver finner du på www.tripptrapp-klubben.no

LANDSMØTET 2014 – FLERE HAR MULIGHET TIL Å DELTA

Forrige landsmøte vedtok en vedtektsendring som innebærer at alle lag i forbundet kan sende en delegat til landsmøtet i fremtiden. Vi håper og tror at alle lag benytter den muligheten til å være med å forme forbundet og arbeidet videre fremover. Lag som har mer enn 50 medlemmer ved årsskiftet 2013/2014 kan sende to delegater. Landsmøtet arrangeres 17. – 19. oktober på Rica Helsefyr hotell i Oslo.

Tema for landsmøtet er «Norges Kvinne- og familieforbund midt i samfunnet – fortsatt videre».

Mer informasjon er sendt ut til lagene. Kan du som medlem tenke deg å være med, ta kontakt med lokallaget ditt.

LANDSMØTET 2014

Landsmøtet arrangeres 17. – 19. oktober, på Rica Helsefyr hotell i Oslo. Vi starter fredag kl. 13 og avslutter søndag kl. 14. Før møtestart fredag og etter avslutningen på søndag er det mulighet for lunsj i restauranten.

Tema for landsmøtet er: «Norges Kvinne- og familieforbund midt i samfunnet – fortsatt videre».

Vi ønsker saker og resolusjoner som henspiller på dette temaet og inviterer alle til å komme med forslag. Frist for saker er 16. juni. Vi tar selvsagt gjerne mot saker før denne tiden også.

Formell innkalling og mer landsmøteinformasjon sendes ut senere.

Nytt i 2014

Er at lagene nå selv sender delegater til landsmøtet. Jfr. vedtektene §5 B er det 1 delegat fra hvert lag med under 50 medlemmer og 2 delegater fra lag med 50 medlemmer eller flere. Kretsene sender nå kun kretsleder jfr. vedtektene §5 A. Mer om hvem som kan delta og frister kan du finne i vedtektene §5.

Dette gir en god mulighet for lagene til å ta del i landsmøtet og å ta del i viktige beslutninger. Vi håper derfor at vi i år vil se mange lag representert i Oslo. Benytt vedlagte påmeldingsskjema.

Er dere i tvil om antall medlemmer i laget kan dere ta kontakt med sekretariatet, post@kvinneogfamilie.no

Vi minner også om at alle delegater er med i reisefordelingen. I følge vedtektene skal alle delegater reise billig. Det betyr at billetter må bestilles tidlig.

Delegatavgiften er satt til kr. 4.200,-. Vi har klart å forhandle fram en god avtale som gir oss en lavere delegatavgift enn i 2012. Det kommer et tillegg for enkeltrom.

Hvordan kommer jeg til Rica Helsefyr hotell?

Det er lett å komme seg til Rica Helsefyr hotell. Fra Gardermoen går det flybuss som stopper rett ved og fra Oslo sentrum går det t-bane hvert 10 minutt, eller oftere. Du følger gangveien langs E6 nordover fra begge holdeplassene. Det er 5-10 minutters gange.

VELKOMMEN TIL ACWWs EUROPAKONFERANSE I BERGEN 2014

ForbundetskalarrangereåretsEuropakonferanse.Konferansen holdes i Bergen fra 1. - 4. mai. Tema for konferansen er: «Women make a difference». Det å delta på en slik konferanse gir inspirasjon, ny kunnskap og ikke minst nye venner. Det vil bli både foredrag og turer og tid til sosial samvær.

I tillegg til dette vil det bli eget møte der saker behandles forslag til uttalelser og kanskje forslag til saker som skal videre til verdenskonferansen. Vi vet allerede nå at ACWWs nye verdenspresident Ruth Shanks fra Australia kommer.

Konferansens språk er naturligvis engelsk.

Alle som er medlem i et av ACWWs medlemsorganisasjoner kan delta også utenfor Europa. Av de som allerede har meldt seg på ser vi at det kommer deltagere både fra Romania, Storbritannia og Ungarn, for å nevne noen.

Dersom du kan tenke deg å delta gå inn på forbundets nettsider. Der finner du skisse til program og mer informasjon, samt påmeldingsskjema. Påmelding kan kun skje ved å benytte dette skjemaet.

Vi håper at mange av våre medlemmer kan tenke seg å delta og ber dere distribuere invitasjonen videre.

Organisasjonskurs i K&F

Nå har du muligheten til å lære mer om organisasjonsarbeid. Mange tillitsvalgte og interesserte medlemmer i K&F sitter ofte med spørsmål om hvordan de kan gjøre en god jobb som tillitsvalgt i K&F. Andre vil ha tips og ideer til arbeidet, og mulighet for å utveksle erfaringer.

Ved å følge dette kurset håper og tror vi at du vil få svar på mange spørsmål. Kurset vil gi en god forståelse av arbeidet i K&F. Det er planlagt et spennende og informativt innhold om forbundet, arbeidet og bruk av media.

Kursledere vil være nestleder Sonja Kjørhaug og sentralstyremedlem Olaug Tveit Pedersen.

Kurset er åpent for alle tillitsvalgte og andre interesserte medlemmer i K&F.

Praktisk informasjon om kurset:

Sted: Rica Oslo hotell, Oslo

Start: Lørdag 10. mai kl. 12.00

Avslutning: Søndag 11. mai kl. 12.00

Pris: Pr. person en natt i dobbeltrom kr 2.500,-. Tillegg for enkeltrom 390,-.

Norges Kvinne- og familieforbund ser fram til din påmelding og ønsker deg velkommen til dette kurset.

Husk at kretsene og lagene kan bruke midler fra studiekassen til deltakelse på kurset.

Kurset holdes på samme tid og sted som studiesamlingen.

Påmelding innen 1.april til:

Pernille Prøitz Jørgensen: pernille@kvinneogfamilie.no

VEL MØTT TIL SPENNENDE DAGER

KONTANTSTØTTE

AV FORBUNDSLEDER ELISABETH RUSDAL

Debatten om kontantstøtte synes aldri å ta slutt. For at du som medlem skal kjenne mer til forbundets engasjement i denne saken og hva vi tenker fremover, har vi laget denne korte oppsummeringen. For når det gjelder kontantstøtten så har forbundet en lang historie.

HISTORIKK

Norges Kvinne- og familieforbund (K&F) arbeidet i en årrekke for innføring av en ordning som kunne sikre barnefamiliene en valgfrihet med tanke på omsorg for familiens barn. I løpet av årene var det mange forslag og ulike innfallsvinkler. Innfallsvinkler var blant annet:

- Verdisetting av ulønnet arbeid.

Forbundet fikk gjennomslag i FN for at verdien ulønnet arbeid skulle tas med i den enkelte nasjons brutto nasjonalprodukt (BNP).

FRIHET TIL Å VELGE

Postkortaksjon der oppropet var at barnefamiliene skulle ha økonomisk mulighet til å velge omsorgsform for familiens barn.

ENDRING AV ARBEIDSBEGREPET

En endring av arbeidsbegrepet slik at ulønnet omsorgsarbeid også skulle regnes som arbeid.

Forbundet ga ut sin egen melding «Kvinnfolkarbeid – har det noen verdi?».

OMSORGSTILLEGG TIL BARNETRYGDEN

Her ønsket man at de som hadde omsorg for familiens barn under skolealder skulle få utbetalt et omsorgstillegg. Utbetalingen skulle skje som et tillegg til barnetrygden.

Vi opplevde da at debatten skjøt fart. I løpet av denne debatten foreslo vi at omsorgstillegget skulle være likt det statlige tilskuddet til en barnehageplass. Denne modellen ble videre bearbeidet

i samråd med daværende regjering og endte opp med vedtak om en kontantstøtteordning.

Senere har kontantstøtten vært endret og justert. En reduksjon i ordningen ble sågar vedtatt med tilbakevirkende kraft av Stoltenberg-regjeringen. Våre utallige henvendelser og protester ble møtt med vekselvis avslag eller øredøvende taushet. Slik vi tidligere har nevnt i henvendelser til departementet, medførte endringene en reduksjon i noen familiers økonomiske situasjon på mellom 30 000 – 70 000 kroner. Endringen skjedde mer eller mindre over natten.

K&Fs syn på kontantstøtten fremover

For at familien skal ha valgfrihet så må det være noe å velge mellom. Videre så må det være muligheter for noe fleksible løsninger med tanke på bruk av både kontantstøtte og barnehage.

Norges Kvinne- og familieforbund hadde i sin tid som utgangspunkt at kontantstøtte skulle være en ordning frem til barnet begynte på skolen. De utallige forsøk og tiltak for helt å fjerne ordningen har gjort at vi i årenes løp har justert det til at kontantstøtte skal være en ordning i første omgang for barn mellom 1-3 år. Dette betyr at vi nå ønsker ordningen utvidet til også å omfatte treåringene.

Videre mener vi at det skal kunne være mulig å velge noe kontantstøtte og noe barnehage. Dette er til en viss grad mulig i dag. Men vi er av den oppfatning at en forbedring vil være at når barnet har plass i barnehage så regnes hver dag som 20 %, på lik linje med en stilling i arbeidslivet. Da vil det bli enkelt å justere kontantstøtteutbetalingen i forhold til bruk av barnehageplass. Bruker man da barnehage 2 dager i uken – reduseres kontantstøtten med 40 %. Dette vil også sikre en enda bedre valgfrihet for barnefamiliene. Videre vil det kunne bidra til å fjerne noe av argumentet om at kontantstøtte gjør at noen foreldre velger bort barnehage. En slik endring vil også etter vårt forbunds syn kunne brukes for å motivere innvandringsfamilier til å benytte noe barnehage. Kontantstøtte har aldri vært ment som et integreringstiltak, men får ofte skylden for manglende integrering blant innvandringsfamilier.

Nytt fra forbundet sentralt

Siste del av 2013 ble en hektisk tid. Vi leverte forslag til innhold i den nye regjeringens politiske plattform. Og faktisk ser vi at et par av våre innspill kom med.

Videre leverte vi innspill til den nye regjeringens forslag til statsbudsjett for 2014, her var vi nok ikke fullt så heldige. Men vi fikk markert forbundet og noen av de sakene vi var opptatt av.

Vi deltok på avslutningen og den internasjonale delen av markeringen av stemmerettsjubileet. Med på dette hadde vi vår nyvalgte Europapresident Valerie Stevens.

I tillegg til møte om omsorgslønn og overrekkeelse av underskriftene fra den nasjonale kampanjen «Uten mat og drikke – duger helten ikke», har vi hatt møte med den nye barne-, likestillings- og inkluderingsministeren. Disse møtene kan du lese mer om annet sted i bladet.

Du kan også lese om våre innspill til statsbudsjett for 2015.

Så er vi i gang med å oppgradere nettsidene våre. Vi ser også på mulighetene for å kunne bedre informasjonen til de medlemmene som vil vite mer om hva som skjer i forbundet. Når vi har en plan klar – om kort tid – så vil vi sende beskjed ut om dette via lagene.

Vi forbereder nå både vårt internasjonale forbunds Europakonferanse som skal holdes i Bergen, landsmøte i oktober og «Se meg – hør meg-seminarer» i november. Og allerede i mai tilbyr vi både organisasjonskurs og studiesamling. Disse arrangementene finner du informasjon om på nettsidene våre. Informasjon om muligheten til å delta på Nordens Kvinneforbunds konferanse i Rovaniemi i slutten av juni finner du også der.

For at vi skal bli bedre med tanke på synliggjøring via media gjennomførte sentralstyret en første del av et mediekurs i desember.

NRK lager dokumentar

AV: ELISABETH RUSDAL, FORBUNDSLEDER

Fort tiden arbeider NRK med en dokumentarserie. Den skal ha flere programmer – arbeidstittel er: "Alt var så mye bedre før". Et program skal dreie seg om kosthold og matlaging. Her har vi medlemmer som kommer til å delta. Et annet av programmene skal handle om rengjøring. Her kommer vi kanskje også til å ha noen med.

Så kommer det trolig et program til – og da om husmoren. Hun som bidro med omsorg, og alltid var tilstede. Her kommer vi nok også til å ha bidrag med.

I tillegg har NRK lånt en del av våre gamle filmer som kanskje skal benyttes.

Og serien blir sannsynligvis sendt til høsten. Skulle noen av dere få spørsmål om å bidra, så håper jeg dere stiller opp. Dette kan være en måte å dokumentere innsatsen våre forgjengere gjorde.

Statsråd Solveig Horne (FrP) fikk flere gode innspill da hun møtte organisasjonssekretær Pernille Prøitz Jørgensen i Norges Kvinne- og familieforbund (fv), fungerende leder Margunn Bjørnholt i Norsk Kvinnesaksforening, forbundsleder Elisabeth Rusdal i Norges Kvinne- og familieforbund, kommunikasjonssjef Marianne J. Seip i Norske Kvinners Sanitetsforening og medlem i arbeidsutvalget i Norsk Kvinnesaksforening Karin Bruzelius. (Foto: BLD)

Gode innspill fra kvinneorganisasjoner

Statsråd Solveig Horne (FrP) fikk flere gode innspill da hun møtte representanter fra tre ulike kvinneorganisasjoner.

Barne-, likestillings- og inkluderingsminister Solveig Horne møtte representanter fra Norsk kvinnesaksforening, Norske Kvinners Sanitetsforening og Norges kvinne- og familieforbund. Horne ønsker tett dialog med disse miljøene.

- Jeg er opptatt av å ha tett og god dialog med dere. Dere er engasjerte og bidrar på svært mange områder. Jeg ønsker å takke for det viktige frivillige arbeidet dere gjør, og ser fram til å samarbeide med dere. Frivillig arbeid er limet i samfunnet. Vi skal spille på lag og bruke hverandre, sier statsråden. Ministeren tok imot mange innspill i løpet av møtet. Norsk kvinnesaksforening satte blant annet kvinners diskrimineringsvern, foreldreskap og situasjonen for små barn på dagsorden. I tillegg utfordret de på den økonomiske støtten til kvinneorganisasjoner, som de mener er for lav i dag.

Norske Kvinners Sanitetsforening var opptatt av kvinnehelse og forskning på området, arbeid, samfunnsdeltakelse og likestilling. Vold mot kvinner og integrering av minoritetskvinner er også høyt oppe på deres agenda. Norges Kvinne- og familieforbund satte blant annet kontantstøtte, kvinner og pensjon og verdien av ulønnet arbeid på dagsorden.

(Kilde: Regjeringen.no)

K&F's BEREDSKAPSUTVALG

Av: Anne-Sophie W. Bondeson, Beredskapsutvalget

Hva kan vi lære av Lærdalsaken?

Det fryktelige har skjedd, og det kan skje igjen. Dette har vist at privat- og egenberedskap, samt god offentlig beredskap er av stor betydning, og at det gjør krisesituasjonen lettere å takle og komme seg ut av. Vi oppfordrer alle til å ha alternativ oppvarming og kokemuligheter, ha en beholder med lys, fyrstikker, lommelykt, batterier til radio og pakke en sekk med toalettsaker, medisiner, undertøy og varme klær og sko. Vi vil være pådrivere på det offentlige i forhold til aggregater på sykehus, sykehjem og institusjoner, sikre nødnett og ha kommunikasjonsreserver med mer.

I Lærdal og andre steder har folk stått opp for hverandre, reddet og hjulpet hverandre - meld deg som hjelper om noe skjer der du bor!

Har du hatt brannøvelse hjemme?

Har du brannstige, fungerende røykvarsler og brannslukningsapparat? Avtalt rømningsveier?

Beredskap for barn som ikke kommer hjem i uvær eller i krisesituasjoner

Norges Kvinne- og familieforbund, ved forbundsleder Elisabeth Rusdal, har via KFB fremmet en uttalelse angående skolebarns sikkerhet når veier stenges og skolebarna ikke kan komme hjem.

Når medlemsorganisasjonene i KFB igjen er samlet, mener K&F det på tide å rette en ny henvendelse og komme med en ny uttalelse. Det har siden forrige gang også vært regjeringsskifte, og dermed viktig på ny å sette søkelyset på beredskapsplanene for barn. I den anledning foreslår forbundsleder Elisabeth Rusdal og leder for K&Fs beredskapsutvalg, Anne-Sophie W. Bondeson følgende uttalelse:

«I disse vinterdager blir stadig flere veier stengt, det går jordras og veiene flommes over, så skolebarna ikke kan kjøres hjem. Vi er klar over at det finnes planer for hvordan en skal forholde seg i slike situasjoner, men vi har dessverre ikke trygghet for at alt går som det skal i en krisesituasjon, ikke minst mht. transport og losji. Vi vil gjerne vite om det:

Blir øvd på planene så alle er trenet i en krisesituasjon

Om foreldre er informert om hva som skjer med deres barn hvis de ikke kan komme hjem

Om alle involverte parter er orientert og er klare til å utføre det de skal

Om det avsettes nok midler til gjennomføring av tiltakene»

Hvordan fungerer legevakten der du bor?

Norge er et rikt land, og vi burde ha god legevaktordning i hele landet.

Vår kontakt med medlemmer og avisinnlegg, blant annet i Bergensområdet, avslører imidlertid diverse mangler.

Det er viktig beredskap å ha en tilfredsstillende legevakt, og vi vil være pådrivere for å få til dette. Derfor ber vi deg og de du kjenner om å gi tilbakemelding til oss på følgende spørsmål:

VET DU HVOR LEGEVAKTEN DIN ER?

Er det akseptabel avstand til legevakten?

Er det mer enn en lege på vakt hele døgnet?

Er legevakten åpen i helgene?

Tar legevaktlegene hjemmebesøk?

Er det sykepleiere på vakt?

Får du god veiledning når du ringer til legevakten?

Har du god erfaring med besøk på legevakten?

Du har sikkert andre momenter som du vil ta opp - ta kontakt med oss! Bruk telefon eller e-post.

Vi går gjennom innkomne uttalelser. Gjennom K&F retter vi så henvendelse til de berørte instanser, og rapporterer i Kvinner & Familie.

K&F's Beredskapsutvalg

Anne-Lise Johnsen
kirkeverge@eidemenighet.no
412 48 664

Liv Holst
livholst@online.no
66 84 66 10/957 75 434

Bjarnhild Hodneland
b.hodneland@gmail.com
55 18 64 93 / 928 93155

Anne-Sophie W. Bondeson
bondeson@yahoo.no
958 98 711

Grete Nordbæk
greno10@online.no
970 61 098

BLI MED OG STØTT K&F'S LANDSLOTTERI I 2014!

K&F trenger hjelp fra lag og medlemmer, til gevinster og salg. Vi oppfordrer kre tser og lag til å gi gevinster til lotteriet. Gjerner penger, så kan vi kombinere til større gevinster/gavekort.

Gevinster kan meldes inn til sentralstyremedlem Olaug Tveit Pedersen tlf. 913 82 124 senest 15. februar. Pengegaver skal sendes direkte til forbundet, konto 6034 05 07102. Det er veldig viktig at dere merker innbetalingen med «landslotteriet - gevinst/gave 2014». Meld også fra til Olaug om pengegaven.

Sentralstyremedlemmene Liv Holst livholst@online.no og Olaug Tveit Pedersen olaug.t.pedersen@lyse.net er oppnevnt som lotteriansvarlige.

Landslotteriet vil også i år bli arrangert som "skriveodd". Loddøkene vil bli sendt ut til kretsene slik at dere har dem til kretsårsmøtet og kan dele de ut der, med salgsperiode til 30. juni, og trekning 14. oktober.

Vi vil gjerne at dere sender inn både bøker og penger kretsvis. Siden kretslederne har

delt ut bøkene vet vel hun hvem som har hvilke bøker og hvor hun skal purre.

Noen ganger får vi tilsendt loddpenger med en privatperson som avsender og det er ikke like lett å vite hvor vedkommende hører hjemme. Vi håper at vi bare får utsolgte bøker i retur.

LYKKE TIL MED SALGET!

Liv og Olaug

Materiell fra Norges Kvinne- og familieforbund

Tilbud !

- ___ Handlenett, sort m/hvitt trykk før **kr. 75,-** nå **kr. 50,-**
- ___ Nett i bomull m/skulderhank, lite, sort m/hvitt trykk **kr. 40,-**
- ___ T-skjorte hvit m/lite farget emblem str. L, XL, XXL **Før kr. 130,-** nå **kr. 60,-**
- ___ Aktivitetskalender før **kr. 100,-** pr. stk. nå **kr. 25,-**
- ___ Melodibok før **kr. 75,-** nå **kr. 50,-**
- ___ K&Fs skrivebok m/linjer nå **kr. 40,-**

Profileringsartikler med emblem:

Norges Kvinne- og familieforbund

- ___ Sentrimento telysestake (Hadeland Glassverk) med K&Fs logo **kr 250,-**
- ___ Sans vase (Hadeland Glassverk) med K&Fs logo **kr 350,-**
- ___ T-skjorte sort m/hvitt stort emblem str. M, XL, XXL **kr. 130,-**
- ___ K&F skjerf, hvit m/sort emblem, 34X166 cm. **kr. 130,-**
- ___ Smykkenål i sølv **kr. 395,-**
- ___ K&F-pin **kr. 15,-**
- ___ Bordfane m/farget emblem **kr. 90,-** Stativ til bordfane **kr. 100,-**
- ___ Lagledernål **kr. 190,-**
- ___ Liten ledlykt med nøkkelring **kr. 35,-**

Studieplaner registrert i Studieforbundet næring og samfunn

- ___ Prinsippprogrammet
- ___ Vi forbereder oss til Landsmøte
- ___ Bruk av K&Fs hjemmesider er under arbeid

Skrivepapir, konvolutter o.l. m/emblem: Norges Kvinne- og familieforbund

- ___ Skrivepapir m/emblem A4, farger, 50 ark **kr. 100,-**
- ___ Møteplakat, A4. 4 farger 50 stk. **kr. 100,-**
- ___ Konvolutter m/emblem C5 format, 50 stk. **kr. 60,-**

Hefter, bøker, trykksaker

- ___ Diktsamling, Hold drømmen levende, Helene Freilem Klingberg **kr. 130,-**
- ___ Bok, Gøy på landet, Anne Enger **kr. 95,-**
- ___ Bok, M. Bolstad: "...og rommene var så tomme at musene gikk med sørgeslør" **kr. 80,-**
- ___ Vedtekter **kr. 25,-**
- ___ Tillitskvinnemappen, hele **kr. 150,-** innhold **kr. 90,-** perm **kr. 60,-**
- ___ Prinsippprogram inkl. studieplan **kr. 100,-**
- ___ Tillitskvinnebevis **kr. 5,-**
- ___ Diplom, A4, **kr. 15,-**
- ___ Plakat m/emblem 50x65 cm. **Gratis**
- ___ Abonnement på Sentral-og Landsstyreprotokoller (pr.år) **kr. 275,-**
- ___ Gaveabonnement: Kvinner & Familie (pr. år) **kr. 150,-**

Informasjonsmaterieil

- ___ Tidligere numre av medlemsbladet: **Gratis**
- ___ Folder: "Hvordan kan du støtte arbeidet for en bedre familiepolitikk..." **Gratis**
- ___ Folder "Sammen framover - mer enn meg og mitt: **Gratis** (Kortversjon av Prinsippprogrammet)
- ___ Løpeseddel: "Familiens fremtid - vårt felles ansvar" **Gratis**
- ___ Innmeldingsskjemaer, **Gratis**

Frakt kommer i tillegg på alle bestillinger.

Navn/lag:

.....

Adresse:

.....

Postnr./-sted:

.....

Vi ber om å motta materialet innen:.....

KUPONGEN SENDES:

Norges Kvinne- og familieforbund
Stortingsgaten 12
0161 Oslo

Tlf.: 22 47 83 80

Faks: 22 47 83 99

E-post: post@kvinnerogfamilie.no

Liten led-lykt

med nøkkelring.

Pris kr.: 35,- kroner. Porto kommer i tillegg.

Hvitt skjerf med logo

Skjerfet er laget av hvit silke og har K&Fs logo påsatt i sort, behagelig å ha på både sommer s om vinter, **pris kr. 130,-**

K&Fs T-skjorte

T-skjorte i 100% kjemmet bomull, sort med godt synlig emblem i hvitt. Finnes i str. M, XL og XXL. **Kr. 130,-**

**Kun
kr. 50,-**

K&Fs Handlenett

Kjøp K&Fs handlenett og støtt forbundet samtidig som du sparer miljøet for plastnett fra butikken! **Kun kr. 50,-**
Vi har rikelig av disse på lager.

Sentimento telysestake

med K&Fs logo, 62 mm 135 mm. **Kr. 250,-**

Sans Vase med K&Fs logo

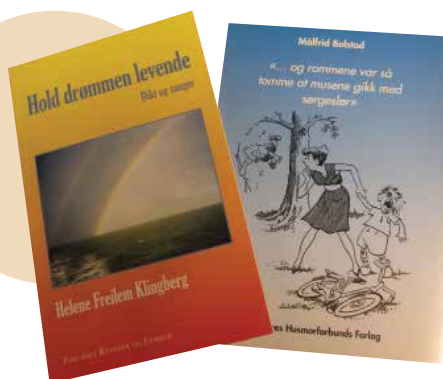
135 mm. **Kr. 350,-**

**Kun
kr. 40,-**

Skrivebok

Skrivebok/kladdebok i A5 format med linjer, praktisk til bruk på lags-, kretsmøter og lignende. **Kun kr. 40,- pr. stk.**

Diktsamlingen "Hold drømmen levende" til **kr 130,-**

"... og rommene var så tomme at musene gikk med sørgeslør" til **kr 80,-**

Liste over K&Fs tillitskvinner

sentralstyret

forbundsleder

Elisabeth Rusdal
Skogveien 41, 1368 Stabekk
E-post: elisabeth@kvinnerogfamilie.no
Tlf: 91 32 81 64 (m)

nestleder

Sonja Kjølraug
Holteigveien 17, 6854 Kaupanger
E-post: sonja@kvinnerogfamilie.no
Tlf: 97 51 59 71 (m)

medlem

Eldbjørg Gunnarson
Morvikbrekkene 31, 5124 Morvik
E-post: eldbgu@online.no
Tlf: 55 53 11 94 (p) 97 98 37 91 (m)

medlem

Anne Enger
Fjellveien 70, 3518 Hønefoss
E-post: a-enger2@online.no
Tlf: 91 17 92 87 (p)

medlem

Olaug Tveit Pedersen
Nordvikveien 45, 4085 Hundvåg
E-post: olaug.t.pedersen@lyse.net
Tlf: 91 38 21 24 m

medlem

Liv Holst
Kirkeveien 56C, 1395 Hvalstad
E-post: livholst@online.no
Tlf: 66 84 66 10 (p) 95 77 54 34 (m)

medlem

Else Angeltveit
Lille Heimdal, 4760 Birkeland
E-post: else.angeltveit@online.no
Tlf: 37 27 86 88 (priv)

1. varamedlem

Wenche Rolstad
Skarimoen 32, 2760 Brandbu
E-post: wrwenche@gmail.com
Tlf: 61 33 41 18 (p) 40 24 48 96 (m)

2. varamedlem

Wenche Hoel
Havnepromenaden 46, 9405 Harstad
E-post: we.hoel@gmail.com
Tlf: 91 16 34 49 (m)

kretsledere

akershus
Solvor Larsen
Sloratoppen 154, 1405 Langhus

E-post: so.larsen@online.no
Tlf: 64 86 64 74 (p) 97 09 91 04 (m)

Aust-agder

Postmottak
Esther Haugland
Oggevatn, 4730 Vatnestrøm
E-post: harr-h@online.no
Tlf: 48 14 01 23

bergen/midthordland

Postkontakt Solveig Thomassen
Lyshovden 52,
5148 Fyllingsdalen
e-post: sthomas@online.no
Tlf.: 55 15 06 00/ 92 61 36 13

finnmark

Postkontakt Hedvig Hansen
Postboks 142, 9770 Mehamn
E-post: hedvig.hansen@politiet.no
Tlf: 95 18 35 28 (m)

hedmark

Anne Lise Bryhn
Mogopveien 23, 2409 Elverum
E-post: anli-bry@online.no
Tlf: 62 41 70 53 (p)

hordaland

Sigrunn Strøm
PB. 6, 5318 Strusshamn
E-post: sigrunn.strom@gmail.com
Tlf: 56 14 24 95/ 95 94 32 13

hålogaland

Fungerende kretsleder:
Gunn Evjen
Evjen, 8056 Saltstraumen
E-post: gunnda@live.no
p: 948 31 112

nordmøre

Anne-Lise Johnsen
6494 Vevang
E-post: kirkeverge@eidemenighet.no
Tlf: 71 29 81 56 (p) 71 29 61 84 (a)
41 24 86 64 (m)

nord-trøndelag

Anne M. Eggsetøl
Elvalandet, 7810 Namsos
E-post: anne.eggsetol@ntebb.no
Tlf.: 91 69 39 20

oppland

Wenche Rolstad
Skarimoen 32, 3520 Jevnaker
E-post: wrwenche@gmail.com
Tlf: 61 33 41 18 (p) 40 24 48 96 (m)

oslo

Liv Aasa Holm,
Sørkedalsveien 210,
0754 OSLO
E-post: livaaaholm@gmail.com
TLF: 95 16 35 24

rogaland

Ingebjørg Rasmussen
Anton Brøggergate 15, 4041 Hafrsfjord
E-post: ira-1@broadpark.no
Tlf: 51 55 62 51 (p) 98 82 40 18 (m)

sogn og fjordane

Aina Alfredsén Førde
Ytrehus, 6723 Svelgen
E-post: ain-f@online.no
Tlf: 47 33 75 65 (m)

sunnmøre og romsdal

Oddlaug Hovdenak
Hovdenakken, 6456 Skåla
E-post: oddlaug.hovdenak@mr fylke.no
Tlf: 95 12 47 53 (p)

sør-trøndelag

Randi H. Hindseth,
Utigard, Hindseth,
7340 Oppdal,
E-post: randi@hindseth.no
Tlf: 99 74 35 19

vest-agder

Eva Ousbey
Neseveien 38, 4514 Mandal
E-post: ousbey@online.no
Tlf: 38 26 58 00

vestfold

Unni Mortensen
Belesvei 30
3152 Tolvsrød
E-postkontakt:
Eva Sæther, eva-sa@online.no
Tlf: 33 32 82 79

østfold

Tone T. Holene
Bjørkveien 18,
1816 Skiptvet,
E-post: tone.holene@gmail.com,
Tlf: 97 69 24 39.

øvre buskerud

Bente Kaugerud
Skogly, 3359 Eggedal
E-post: bkkaug@online.no
Tlf: 32 71 47 84 (p) 41 43 01 20 (m)

kontrollkomitéen

leder
Kristin Hansen
Mukerudåsen 22 E
1165 Oslo
Tlf 90564730

valgkomitéen

Leder valgkomitéen:
Kari Lahn Knudsen
Håsteinsgt. 30, 5163 Laksevåg
Epost: kariknu@online.no
Tlf 47673983

prinsippprogramkomitéen

leder
Eldbjørg Gunnarson
Tlf: 55 53 11 94 (p) 97 98 37 91 (m)
Morvikbrekkene 31, 5124 Morvik
E-post: eldbgu@online.no

internasjonalt utvalg

leder
Kristin Hansen
Mukerudåsen 22 E 1165 Oslo
Tlf: 90564730
E-post: krihan6@online.no

Flyttet siden sist? Husk å sende oss din nye adresse.

prosjektleder
Anne Marit Hovstad
Tlf: 37 04 14 48 (p) 95 8 7 79 09 (m)
Fjæreveien 161, 4885 Grimstad
E-post: annemarit@hovstad.com

nordens kvinneforbund

2. representant
Sonja Kjørlaug
Tlf: 97 51 59 71 (m)
Holteigveien 17, 6854 Kaupanger
E-post: sonja@kvinnerogfamilie.no

acww representant

Elisabeth Rusdal
Tlf: 91 32 81 64 (m)
Skogveien 41, 1368 Stabekk
E-post: elisabeth@kvinnerogfamilie.no

beredskapsutvalget

leder
Anne-Sophie W. Bondeson
Tlf: 95 89 87 11 (m)
Grindveien 4, 1640 Råde
E-post: bondeson@yahoo.no

Studieforbundet næring- og samfunn

Postboks 9388 Grønland, 0135 Oslo
Tlf: 22 05 48 30
Epost: post@naeringogsamfunn.no

sekretariatet

Norges Kvinne- og familieforbund
Stortingsgaten 12, 0157 Oslo
Tlf: 22 47 83 80
Faks: 22 47 83 99
E-post: post@kvinnerogfamilie.no
www.kvinnerogfamilie.no

KVINNER FRIVILLIGE BEREDSKAP

Skippergata 17, 4. etg., Postboks 796 Sentrum, 0106 Oslo
Tlf: 22 47 82 60/23 09 34 58
E-post:

FOKUS

Forum for Kvinner og Utvikling spørsmål
Storgata 11, 0155 Oslo
Tlf: 23 01 03 00
E-post: fokus@fokuskvinner.no

**ABONNER PÅ
MEDLEMSBLADET
3 UTGAVER
I 2013**

Kun
kr 150.-

K&FS MEDLEMSFORDELER

RICA-HOTELS

Samarbeidsavtalen kan gir rabatterte priser på arrangementer og overnattinger. Døgnprisen og rabatten varierer, be om et godt tilbud. Ved bestilling må egen kode benyttes, som medlemmer får ved å kontakte sekretariatet eller sitt lokallag.

CODAN FORSIKRING

Avtalen gir rett til forsikring på gunstige vilkår. Medlemmer og ansatte får 5 % på ordinære priser på alle private forsikringsprodukter. Med tre produkter, hvorav ett hovedprodukt, får man totalkunderabatt på 10 %. Samlet vil man kunne få inntil 15 % rabatt per i dag.

JURIDISK BISTAND

Samarbeidsavtalen med Langseth Advokatfirma DA gir K&Fs medlemmer en gratis første henvendelse, begrenset opptil 20 minutter, via telefon, e-post eller møte. Deretter gis 15 % rabatt på fast timepris.

MØLLERS OMEGA 3

Til rabattert pris.

Dette er Norges Kvinne- og familieforbund

Som medlem får du:

- Tilbud om advokatbistand
- Gunstig tilbud hos Codan forsikring
- Rabatt ved overnatting på Rica hotell
- Medlemsbladet Kvinner & Familie 3 ganger i året
- Medlemstilbud på abonnement av Møllers Omega 3
- Tilbud om kurs, konferanser, reiser mm. Gjennom ditt lokallag/krets

Ditt medlemskap er viktig! Våre arbeidsområder er:

- Kvinners helse
- Mat og helse
- Et varmere samfunn
- Flerkulturelt arbeid i Norge

Synes du at en av de aller viktigste oppgavene i samfunnet er å gi barna et godt å trygt oppvekstmiljø? Og vil du gjerne ha mer tid til barna dine uten at det går utover økonomi og yrkeskarriere? Da kan Norges Kvinne- og familieforbund være noe for deg!

Målet er samfunnspåvirkning i kvinne og familiepolitiske spørsmål nasjonalt og internasjonalt.

Våre satsningsområder er: **Kvinnepolitikk • Familiepolitikk • Miljø- og forbrukerpolitikk • Internasjonalt samarbeid**

Klipp ut

Jeg ønsker medlemskap i Norges Kvinne- og familieforbund

NAVN:

ADRESSE:

POSTNR.-/STED::

LOKALLAG:

E-POST:

**INNMELDINGEN
SENDES:**

Norges Kvinne- og
familieforbund
Stortingsgaten 12,
0157 Oslo
Tlf.: 22 47 83 80
Faks: 22 47 83 99